

OFFISERSBLADET

Tidsskrift for Befalets Fellesorganisasjon

6
2016

**Litt av hvert
Kjekt å ha!
Hva skjer?**

VÅRE REDNINGS- HELIKOPTRE ER I RUTE

– fabrikkbesøk

**Legger vi kysten vår
helt åpen?**

BFO og LTP,
Forsvarsministerens kommentar

Fransk Scorpene-ubåt
kan være en favoritt

UNMANNED

***THE VALUE OF
A TRUE NATIONAL
SECURITY ASSET.***

With the ability to monitor more than 4.2 million square kilometres of ocean and coastal regions in a single mission, Northrop Grumman's unmanned aircraft systems can provide Norway with unparalleled situational awareness of its maritime and Arctic interests.

THE VALUE OF PERFORMANCE.

NORTHROP GRUMMAN

Langtidsplanen er bare en del av utfordringen

Når Langtidsplanen for Forsvaret blir vedtatt av Stortinget før vi skriver 2017, sikkert etter mange særmøter og distriktspolitiske «hestehandler», kan den nok se litt annerledes ut enn den vi nå er presentert. At Forsvarsbudsjettet økes kraftig er i seg selv bra, men sett i lys av at Forsvaret i langtidsperioden samtidig er pålagt en effektivisering/innsparing på over 40 milliarder, gjør at lyset dempes noe. Lyset dempes ytterligere når det i innsparingen ligger en nedbemanning på 1.400 ansatte. Vi fikk tredd en ny militær ordning nedover hodet, som kanskje ikke er tilpasset Norges lille forsvar. Og så får vi en utdanningsordning som ikke «henger på greip» (se mer i denne utgave). Men da kommer jeg til det som blir den virkelige

utfordringen for Forsvaret.

Med færre personell enn i dag, skal Luftforsvaret innfase F-35 med opplæring i alle ledd, samtidig som F-16 skal opereres til alle F-35 er på plass, langt ut i 2020-tallet. Kystvakt- og fregatthelikoptret NH-90 skal innføres, med opplæring i alle ledd. Bell 412 helikoptret er fortsatt i tjeneste, og i 2017 kommer det første redningshelikoptret AW-101 SAR, ytterligere 15 kommer i perioden frem til 2020, også her skal alle ledd øves. Samtidig skal Sea King helikoptret opereres, men utfases i takt med at AW-101 SAR ankommer. Luftforsvaret opererer i dag seks P-3 Orion overvåkingsfly, som uten store kostnader kan fly til 2030.

Men nå snakkes det om kjøp av nye overvåkingsfly av typen P-8 Poseidon til en sum på ca. 11 milliarder kroner. Her må også alle ledd øves spesielt. Orion må også nødvendigvis opereres sammen med P-8 til alle P-8 er på plass. Våre Hercules transportfly på 335 skvadron på Gardermoen gjør som vanlig en svært god jobb, men krever øvd mannskap og gode teknikere. Våre to Jet-Falcon fly (717 skvadron) skal være i tjeneste til 2020, et gammelt fly som trenger mye vedlikehold. Våre Saab Safari skolefly flyr trofaste på Bardufoss, men krever også sitt vedlikehold. På toppen av det hele er det visst nok samtaler på gang om anskaffelse av helikoptre til spesialstyrkene (Black Hawk?). Av andre «små» ting, skal Andøya kanskje legges ned, og QRA samt Orion flyttes til Evenes, som for øvrig får stryk-karakter av så vel flygere som flytryggings-personell, samt vil koste Forsvaret over 3 milliarder å oppgradere. Alt dette og intet mindre, skal Luftforsvaret klare, og med mindre personell. Kan Generalinspektøren i Luftforsvaret fortelle hvilken plan han har for å få dette til? Er det ingen utfordring?

Sjøforsvaret/Marinen sliter også med sitt. De seiler nå riktignok fire fregatter, som fortsatt ikke har fått sine NH-90 fregatthelikoptre, og sannsynligvis med noe redusert mannskap. Én ULA-klasse ubåt seiler i Nord, én er delvis tilgjengelig avhengig av øvingssyklusen. De øvrige 4 er enten på stort vedlikehold, testkjøring etter vedlikehold, eller på oppøving av mannskap. De moderne Skjold-klasse kystkorvettene skal utrolig nok utfases, og våre tilårskomne mineryddere er stadig oftere inne til vedlikehold og reparasjoner. De går en usikker fremtid i møte. Kystjegerkommandoen skal nedlegges. Heldigvis ser det ut til at suksessen Stridsbåt 90 beholdes, og forhåpentligvis tas avgjørelsen snart om hva slags ubåter som skal anskaffes. La oss håpe det blir seks ubåter, noe annet vil være en feilvurdering. Opp i alt dette, skal også Sjøforsvaret/Marinen nedbemannes.

En stadig mindre og «fattig» hær er satt på vent med tanke på materiellfornyelser. Hæren håper på flere materielloppdateringer, blant annet luftvern, oppdatering av Leopard stridsvognene og nytt artilleri. Helikopterstøtten fra 339 skvadronens Bell helikoptre forsvinner, og 2. Bataljon er foreslått nedlagt. Tar med Heimevernet her også. En kreativ forsvarsgren som får veldig mye ut av tildelte midler, men som også dessverre skal reduseres. Sjøheimevernet skal utvikles.

Cyberforsvaret blir stadig viktigere, med økende trusler i cyberdomenet mot så vel samfunnet som mot Forsvaret, de har fått redusert sitt budsjett med en milliard kroner. Det er relativt stille blant generaler og admiraler om dagen. Ser de ikke den rosa elefanten i rommet, eller tør de ikke uttale seg?

I neste utgave skal det skrives mer om Luftforsvarets utfordringer, om vi virkelig skal bruke 11 milliarder på en P-8 flåte, om Hæren og SOF-styrkene bør få nytt helikopter, om den stadig økende Cyber-trusselen, samt noe rundt debatten om vi bør ha en lettere og mer mobil hær i Norge i fremtiden.

Einar Holst Clausen
Redaktør Offisersbladet

6

oktober 2016

OFFISERSBLADET

ORGAN FOR BEFALETS FELLESGRUPPESAMMENHANG

BFO:

Postboks 501 Sentrum, 0105 Oslo
Telefon 23 10 02 20
E-post: post@bfo.no
Internett: www.bfo.no

OFFISERSBLADETS TILSYNSKOMITÉ:

Ris og ros, og eventuelle tips om utgavene kan sendes til tilsynskomiteen@bfo.no

ANSVARLIG UTGIVER:

Jens Jahren, leder BFO

REDAKTØR:

Einar Holst Clausen

REDAKSJON OG ABONNEMENTSAVDELING:

Se adresse for BFO
E-post: Offisersbladet@bfo.no
Tlf. abonnementsavdeling: 23 10 02 43
E-post: mona.eriksen@bfo.no

Tilsluttet Yrkesorganisasjonenes
Sentralforbund-Stat

ANNONSEANSVARLIG:

SALGSFABRIKKEN AS

2211 Kongsvinger
caroline@salgsfabrikken.no. Mobil: 918 14 222

Signerte artikler representerer ikke nødvendigvis BFOs mening. Forfattere er selv ansvarlig for innholdet og de meninger som fremholdes. Usignert innhold er redaksjonelt.

GRAFISK PRODUKSJON:

Design: punkt&prikke punkt&prikke@me.com
Trykk: UnitedPress Poligrafija

BILDER: Hvis ikke annet er oppgitt, er bildene tatt av Forsvaret.

FORSIDE:

Første norske AW-101 SAR redningshelikopter er snart klar for levering.
Foto: Leonardo Helicopters

REDAKSJONEN AVSLUTTET: 13. oktober 2016
(Bekreftet opplag 2015: 10.182)

Fagpressen
OPPLAGSKONTROLLERT

UTGIVELSESPLAN 2016:

NUMMER	MATR.FRIST	UTGIVELSE
desember	21/11	9/12

Ofsersbladet drives etter redaktørplakaten.

FØLG BFO PÅ:

facebook.com/bfo.no
twitter.com/bfo12
instagram.com/bfo12

KNALLTILBUD!

HELSEFORSIKRING

Du blir ikke frisk av å stå i kø

Nå kan du kjøpe helseforsikring i If til en meget god pris om du er medlem av BFO. Du kan også inkludere ektefelle/samboer og barn i forsikringen.

Hva får du?

- ✓ Rask hjelp med både diagnose og behandling i det private helsevesen.
- ✓ Tilgang til norske allmennleger på video og chat – når som helst og hvor som helst – helt uten egenandel.
- ✓ Forsikringen dekker behandling av alt fra muskel- og belastningsskader til kreft og hjertesykdom.

Vil du vite mer?

RING 23 10 02 20 ELLER GÅ INN PÅ IF.NO/BFO

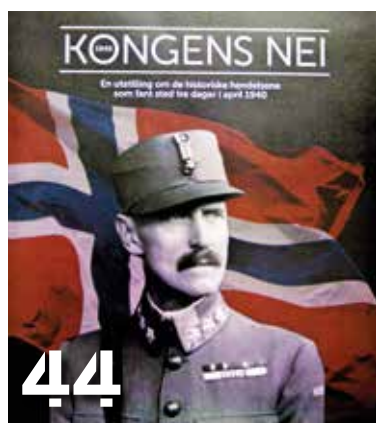
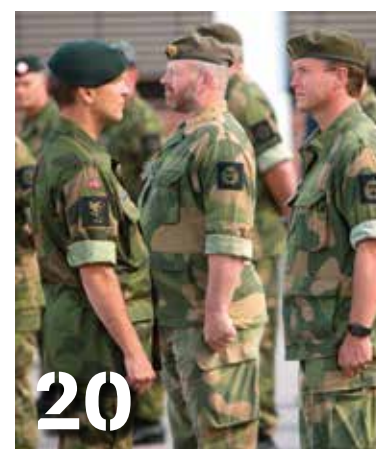
I samarbeid med:

Rolig, vi hjelper deg.

FASTE SAKER:

Redaktøren: Langtidsplanen er bare en del av utfordringen	3
BFO leder: Stor debatt om fremtidens Forsvar	22
Giv akt!	23
Hva skjer?	24
KAFO&BESO	34
Tilbakeblikk	40
Kjekt å ha!	41
Litt av hvert	46
Leserinnelegg	48
Internasjonale nyheter	58

ARTIKLER:

Forsvaret – hva nå?	6
Kampkraft og bærekraft	8
Lysere fremtid for Redningstjenesten	10
Sterk fransk utfordrer	16
HV er unik!	20
Intervju med Oberst Ole-Asbjørn Fauske	36
Virtuell mengdetrening	42
Kongens nei; Respekt! Ansvar! Mot!	44
Forsvarskonsept og teknologi	50
Kystforsvar og forsvar av Noreg	54

Forsvaret – hva nå?

Når du leser dette har Forsvarsbudsjettet vært ute i noen dager og det er ikke lenge igjen før Langtidsplanen for Forsvaret skal behandles i Stortinget. Det er vel historisk at man nå har havnet der at pengene blir lagt på bordet før planen er besluttet. Det blir også vanskelig – dette er skrevet 7. oktober, når tildelte midler ikke er helt hva man hadde tenkt seg. Så- hva skjer nå?

Av JON VESTLI/KOMPETANSEUTVIKLER BFO

6. oktober ble Statsbudsjettet lagt frem. Dette var samtidig første året i den nye langtidsplanen for Forsvaret – som enda ikke er godkjent altså. Jeg hadde trodd at det skulle bli enklere å skrive om Forsvarets fremtid etter å ha fått innblikk i detaljene for 2017, men slik ble det ikke.

REGJERINGEN SKAL HA KRED

for å ha styrket forsvarsbudsjettet de siste to årene – for det har de gjort! Forsvarsdepartementet skal også få hederlig omtale for endelig å ha fått aksept for at teknologifornyelsen i Forsvaret er større enn for staten for øvrig – og fått dette kompensert (litt). Om retorikken nå har tatt litt av – for «historisk styrkning» er vel å ta litt hardt i, så får det tilskrives kommunikasjonsrådgivernes iver etter å framsnakke alle positive endringer – for å tildekke

mindre populære tilrådninger. Slik er det bare.

Imidlertid, når man skreller vekk semantikk og blomstrende språk og ser på tallene som ble lagt på bordet 6. oktober, ble nok ikke den reelle økningen som forventet. Forsvarssjefen sa klart i fra i FMR om at hans behov var i området tre milliarder kroner i 2017, mens politikere på Stortinget nok forventet et budsjett som reelt var styrket med ca 2,5. Svaret – ja det er det vanskelig å svare på eksakt, men jeg mener at det ligger mellom 366,6 og 1140 millioner (inkludert 350 millioner i effektiviseringskrav). Og dersom man ser bak tallene, finner man at økningen er størst på investeringskapitelet, altså mindre til drift. Og det er driften som skaper kampkraft, ikke økte lagerbeholdninger. Den nye balansen skal være 70-30, noe som ligger langt over NATOs krav om 20 prosent til investeringer.

Personlig mener jeg at dette ikke er «et historisk løft», til det er de friske og ubundne midlene for små. Iallfall er dette langt under forventningene og behovene der ute.

BFOS STORE BEKYMNING

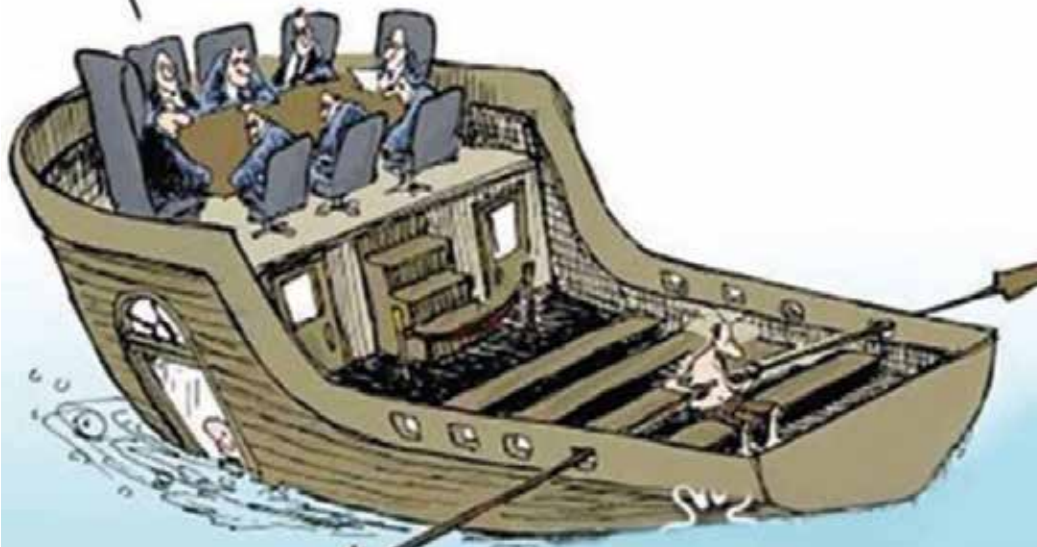
for fremtiden er basert på tre beslutninger som kan ødelegge forsvarsevnen og – viljen. Regjeringen har skapt en sterk følelse av «A sense of Urgency» for å få Forsvaret på rett spor. Der er vi enige! Imidlertid er vi uenige når det kommer til hvilke tiltak som skal iverksettes først. For det er et faktum at Forsvaret allerede har pågående omstillinger som man ikke kjenner rekkevidden av – enda. Ny militær ordning, fullstendig omlegging av HR-funksjonen og nå etter hvert innkjøpsfunksjonen er alle eksempler på pågående prosesser som vil påvirke fremtiden på godt og vondt. BFO aksepterer at man kan ta ut «gevinstrealiseringen» i 2017, men er svært skeptiske til omfanget.

Interneffektiviseringskravene til Forsvaret i Forsvarsbudsjettet er satt for høyt – det er satt mindre krav til andre etater under Forsvarsdepartementet. I overkant av 355 millioner skal komme fra intern effektivisering og omposteres, i tillegg til avbyråkratiserings- og effektiviseringskravet fra Regjeringen på rundt 162 millioner.

For eksempel skal Hæren finne totalt 81,3 millioner hvor de selv skal beholde 4,3 «for å styrke LTP-satsningen». Hvordan skal Hæren klare dette når man gjennom flere år har omstrukturert og omstilt? BFO vet vel at økonomimålene blir nådd, men tror at dette vil skje på bekostning av operativ evne og fremtidig kampkraft. Når Forsvarsministeren nå besøkte Hæren før fremleggelsen av budsjettet med 216 millioner til vedlikehold, reserve-deler og korrigerende av tidligere års mangelfulle prioriteringer, vil ikke dette gi noen merkbar effekt før verkstedene har klart å ansette flere til å gjennomføre vedlikeholdet. Først da kan man si at det bidrar til kampkraft.

Regjeringen starter også sentraliseringen og endringen av utdanningsløypen i Forsvaret, stikk i strid med Forsvarssjefens anbefaling om å avvente erfaring-

Jeg forstår det ikke... Etter alle vores nedskæringer for at effektivisere arbeidsstyrken, bevæger vi os ikke hurtigere?

er fra etableringen av OR som ny personell-kategori. Nå skal hele endringen være ferdig i løpet av 2019. BFO er redd for at dette vil ha negativ innvirkning på rekrutteringsevnen til krigsskolene, at avstanden mellom erfaringsarenaen i de respektive grenene og utdanningsplanleggere ved den nye høyskolen blir for stor. Dette vil da resultere i at offiserene spesielt vil ha behov for etter- og videreutdanning ved avdeling og våpenskolene før tjeneste. For kravene som MÅ tilfredsstilles er de samme! Da er den økonomiske effektiviseringen redusert til ingenting og man har ødelagt en velfungerende utdanning som tilfredsstiller dagens og fremtidens krav til kompetanse.

SUMMEN AV

disse tre faktorene; tiden, effektiviseringskravene og utdanningsendringene, vil kun bli nådd gjennom å endre arbeidssituasjonen til de ansatte – radikalt. Alle rede i 2017 anbefaler man at to operative avdelinger sammen med to musikkorps skal strupes – ingen aktivitet. I praksis vil dette bety at personellet søker seg vekk eller slutter – ønsket avgang (frivillig?). Det er allerede stor slitasje på HR-ansatte i avdelingene, nå skal de ivareta enda flere omstillingstrøtte ansatte. Og jeg vil påstå at de økonomiske effektiviser-

ingsmålene vil medføre årsverksreduksjoner som reduserer den operative evnen. Enten vil dette skje direkte, eller så vil oppgavene som skal løses bli skjøvet til linjeleder – som da ikke kan bidra i trening, øving og utdanning som tidligere. Da har man redusert de åpne budsjett-postene gjennom å øke de skjulte kostnadene. Forsvarsbudsjettet er ikke tydelige på at man vil redusere antall årsverk. Imidlertid er dette tallsatt i langtidsplanen. Nå kan det se ut som at man starter dette i 2017 – uten å være åpen om det, gjennom å skape demotiverte ansatte som ikke får bidratt som de ønsker eller fordi de blir utbrent. Dette er ikke en metode for avgang, men den er billig og krever ikke bruk av omstillingsmidler.

I DET STORE OG HELE

kan man nok hevde at Forsvarsministerens plan for 2017 er starten på den nye langtidsplanen. Det er imidlertid en blandet beskrivelse med noen få gulrøtter og en dose pisk. Så da er det vel balansert. BFO vil imidlertid hevde at den forventede budsjettøkning ikke ble tilfredsstilt, og vi stiller derfor (fortsatt) spørsmålstegn ved langtidsplanens økonomiske bærekraft. Vi er enige i at man må bygge en solid grunnmur for den videre utviklingen, men å

bruke åkerstein som fyllmasse skaper kun en tilsynelatende tykkelse. Intern-effektiviseringen er i så henseende en porøs sandstein som skaper fremtidige svake punkter.

Det er fortsatt noen uker igjen før begge dokumentene skal behandles i Stortinget. BFO håper at man i denne perioden evner å skape et tilstrekkelig økonomisk og politisk utgangspunkt for en plan for forswarets videre utvikling. Forsvaret av Norge er viktig for oss alle, og selv om det er lenge siden 9. april 1940 – og at vi alle håper at militærmakten aldri bør brukes igjen på norsk jord, må vi ha en kvalitet og kvantitet som gir oss trygghet. Er da dette nok?

TIL SLUTT ET HJERTESUKK

Det er rimelig spesielt når regjeringen i Prop 1 faktisk ber Stortinget om å beslutte to ekstra øvingsdøgn i Panserbataljonen. Norges øverste besluttede myndighet blir altså bedt om å binde fire- fem ansvarlige sjefer på hvordan de skal benytte noen få millioner kroner på et Statsbudsjett på mange milliarder – dette er mikro-management i praksis! Og stikk i strid med hva AB&E bør handle om – ansvarlig og god styring gjennom resultatene som oppnås. Spesielt...

Kampkraft og bærekraft

– i LTP og i budsjettet

Av INE ERIKSEN SØREIDE/FORSVARSMINISTER

I disse dager diskuteres både regjeringens forslag til langtidsplan for Forsvaret og budsjettforslaget for 2017. Debatten er preget av bred interesse, sterkt engasjement og til tider friske utspill. Dessverre preges også deler av debatten av både misforståelser og feiloppfatninger av hva som er realitetene i både forslaget til LTP og i 2017-budsjettet. De to dokumentene henger tett sammen, og må leses i sammenheng. Sammen utgjør LTP og 2017-budsjettet de første skrittene på veien mot en nødvendig gjenreising av Norges forsvarsevne.

I langtidsplanen legges det opp til å gradvis øke forsvarsrammen til et nivå i 2020 som ligger om lag 7,2 mrd. 2016-kroner over budsjettbanen som lå til grunn ved inngangen til 2017. Dette er uomtvistelig et historisk økonomisk løft for Forsvaret. Bevilgningsøkningen vil gjøre seg gjeldende i tre sekvensielle faser over de neste fire årene, hvor forsvarssektoren styrkes betraktelig. Økte bevilgninger, modernisering og reform legger til rette for en historisk, men også nødvendig satsing på vedlikehold, anskaffelse av reservedeler og ammunisjon, og gjenoppbygging av beredskapsbeholdninger fra 2017. Det er avgjørende å gjenoppbygge grunnmuren først, for så å bygge et sterkere og mer bærekraftig forsvar på den grunnmuren. Det viktigste nå er å få den strukturen vi allerede har til å fungere.

Fra 2018 vil regjeringen øke ambisjonene ytterligere. Da skal klartidene reduseres, bemanningen økes ved operative avdelinger og aktivitetsnivået styrkes. Vi vil bygge et bedre trent og bemannet forsvar, med økt reaksjonsevne. I langtidsplanperiodens siste fase, fra 2019, fortsetter satsingen fra de to første fasene, samtidig som vi begynner investeringer i nye, strategiske materiellsystemer, for blant annet å opprettholde situasjonsforståelsen og kontrollen i nordområdene. Kampflyanskaffelsen med tilleggsfinansiering løper gjennom hele perioden, og denne finansieringen kommer i tillegg til de 7,2 milliardene som legges inn i langtidsplanen.

Regjeringen legger inn 1,9 milliarder kroner i styrking av forsvarsbudsjettet i

2017. Det er en betydelig satsing, og prioriteringen i langtidsplanen gjenspeiles i budsjettforslaget. Ikke bare følger vi opp en ambisiøs LTP som legger til rette for reell balanse mellom oppgaver, struktur og økonomi. Vi tar også igjen etterlep, vi legger inn den forsvarsspesifikke kostnadsveksten i materiellfornyelsene og vi styrker Forsvarets driftsbudsjett. Samtidig gjør vi tøffe, men nødvendige prioriteringer for å styrke den operative evnen og stiller krav til modernisering og reform.

Hæren styrkes med 216 millioner kroner, og vil få en markant bedret beredskap og økt operativ evne gjennom bedring av kvaliteten og tilgjengeligheten på lagret materiell og forsyninger. Hvis man sammenlikner budsjettene for Hæren de siste åtte årene, ser man at 2017-budsjettet representerer den største økningen i denne perioden. I tillegg legges det i langtidsplanen opp til å styrke Brigade Nords operative evne frem mot 2020, herunder gjennom en økning av aktivitetsnivået. I 2017 starter denne opptrappingen ved å øke antall øvingsdøgn i Panserbataljonen, fra 26 til 28. Denne økningen medfører at Panserbataljonen, fra og med 2017, vil øve like mye som Telemark bataljon.

2017 vil også markere oppstarten på etablering av et jegerkompani ved Garnisonen i Sør-Varanger. Denne etableringen på GSV, og videreføringen av tilstedeværelse med ubåt og økt aktivitet med maritime patruljefly i nord, etablerer en ny normaltilstand med økt tilstedeværelse og beredskap i nordområdene.

For Hæren legger vi også opp til betydelige investeringer i eiendom, bygg og anlegg – og også i materiell. Det er altså ikke slik at pågående prosjekter stopper opp i påvente av landmaktstudien. I 2017 bruker vi 1,9 mrd. kroner til å videreføre den pågående oppgraderingen og ombyggingen av CV90 i kombinasjon med en nyanskaffelse av vogner. Som en del av dette skal det også anskaffes blant annet fjernstyrte våpenstasjoner, kommunikasjonssystemer og ubemannede strids-tekniske luft- og bakkefarkoster. Dette er viktige prosjekter for å tilføre Hæren økt kapasitet og kampkraft.

Sjøforsvarets budsjett styrkes i 2017 med 253 millioner kroner. Både Sjøfor-

svaret og Kystvakten vil seile mer i 2017, sammenliknet med planlagt aktivitet i 2016. Det omfattende vedlikeholdet som blir gjennomført i Kystvakten i 2016 forventes å gi økt tilgjengelighet og aktivitet på helikopterbærende fartøyer i Ytre kystvakt i 2017. Indre kystvakt vil også øke seilingsaktiviteten, sammenliknet med 2016-nivået. I 2017-budsjettet er det også avsatt investeringsmidler til oppgradering og oppdatering av fregattene og ubåtene. Luftvernsmissilene på fregattene skal oppdateres, og vi skal påse at ubåtene oppdateres slik at Norge kan opprettholde en kontinuerlig ubåtkapasitet.

Heimevernet foreslås styrket med om lag 58 millioner kroner. I tillegg omdisponeres det midler internt, blant annet som en konsekvens av at områdestrukturen får den innretning langtidsplanen legger opp til. Totalt legges det opp til å bruke om lag 80 millioner kroner i 2017 til

Fra Ine Eriksen Søreides tale under Army Summit 2016.

Heimevernet for å nå målsettingene i langtidsplanen.

Deltakelse i flernasjonale operasjoner i utlandet er et sentralt element i norsk sikkerhets- og forsvarspolitik, og tjener flere målsetninger. For det første demonstrerer det vår vilje til å ta medansvar for å sikre stabilitet og sikkerhet i konflikt-rammede områder. Videre tjener det vår egen sikkerhet, ved å hindre at konflikter sprer seg, og eventuelt utvikler seg til trusler i våre nærområder. Vi støtter opp om FN og opprettholder et godt samarbeid med sentrale NATO-allierte og andre nærstående land. Slik deltakelse vil dessuten bidra til å utvikle Forsvarets operative evne, herunder evne til militært samvirke med allierte og andre samarbeidspartnere. Norge bygger sin sikkerhet sammen med andre.

NATO-samarbeidet er avhengig av at alliansen har tilstrekkelig politisk handlekraft, og militær kampkraft, til å av-

skrekke en potensiell motstander fra å true eller angripe alliansens medlemsland. Det er derfor viktig for Norge å bidra regelmessig og substansielt til NATOs stående styrker og beredskapsstyrker. På denne måten blir norske bidrag til NATOs kollektive forsvar også en investering i forsvaret av Norge. I hele 2017 vil Norge blant annet stille kommandofartøy og styrkesjef til NATOs stående maritime styrke SNMG1 (Standing NATO Maritime Group 1).

Som en del av NATOs evne til avskrekking og kollektivt forsvar har alliansen besluttet å etablere et forsterket fremskutt nærvær (enhanced Forward Presence, eFP) med multinasjonale styrker deployert til Estland, Latvia, Litauen og Polen. Norge vil i 2017 delta med en mekanisert kompanistridsgruppe på om lag 200 personer i Litauen, med en varighet på omkring seks måneder.

Det norske militære styrkebidraget til

den internasjonale koalisjonen som bidrar til bekjempelse av terrorgruppen ISIL gjennom operasjon Inherent Resolve vil, i 2017, være et av Norges største internasjonale, militære bidrag. Det er også viktig å huske at vi viderefører et svært ettertraktet og viktig styrkebidrag i Afghanistan. NATO har besluttet å videreføre Resolute Support Mission (RSM) i Afghanistan i 2017, og Norge støtter først og fremst den afghanske spesialpolitienheten Crisis Response Unit 222 (CRU) i Kabul.

Regjeringen legger i budsjettforslaget for 2017 opp til en betydelig økning av forsvarsbudsjettet. Dette vil styrke den operative evnen og ivareta det første steget i langtidsplanen. Stortinget behandler nå langtidsplanen. Jeg ser frem til å gå inn i 2017 med en ny og ambisiøs langtidsplan for Forsvaret. En plan som skal sikre et forsvar som virker og som kan håndtere de utfordringene vi står overfor, både i dag og i årene fremover.

Lysere fremtid for Redningstjene

Produksjonen av våre nye redningshelikoptre er i full gang på Leonardo Helikopters (tidligere Agusta/Westland/Finmeccanica) fabrikk i Yeovil i Syd-England. Det første AW-101 er så godt som ferdig testfløyet, det andre testflys i disse dager, og det tredje og fjerde er på plass i monteringshallen. I mars 2017 lander vårt første nye redningshelikopter på Sola.

sten

Her er vårt nye redningshelikopter AW-101 SAR.
Foto: Leonardo Helicopters

Fra monteringshallen i Yeovil. Skrog-deler til nok et norsk redningshelikopter har startet ferden mot ferdigstillelse.

TEKST OG FOTO EINAR HOLST CLAUSEN

HISTORIEN OM EN LANG OG TUNG ANSKAFFESES-PROSESS

Anskaffelsesprosessen har vært lang og kronglete. Våre første Sea King helikoptre ble levert i slutten av 60-årene, og på begynnelsen av 2000-tallet hadde de oppnådd normal levetid. Allerede i 1997 fastslo Føstervoll-utvalget at Sea King helikoptrene måtte erstattes. Justisdepartementet leverte sin Stortingsmelding i 2001 og i 2002 vedtok Stortinget at det skulle nedsettes et helikopterfaglig forum. De leverte sin rapport i 2003, samtidig som anskaffelsesprosessen på nytt enhetshelikopter til kystvakt og fregatter pågikk (NH-90). Det ble også tatt ut en opsjon på 14 NH-90 til Redningstjenesten. Etter mange og lange vurderings-runder og faglig krangel, kom man i 2007 frem til at NH-90 ikke tilfredsstilte de krav Justisdepartementet hadde satt – opsjonene ble kansellert og anskaffelsesprosessen måtte rykke tilbake til start.

NAWSARH

I 2007 etablerte Justis- og beredskapsdepartementet anskaffelsesprosjektet NAWSARH (Norwegian All Weather Search

And Rescue Helicopter), stasjonert på Sola. Målet var da som nå at Sea King helikoptrene skulle være erstattet innen 2020. Prosjektet har vært styrt av Rednings- og beredskapsavdelingen i Justisdepartementet, som igjen har rådført seg med et brukerforum bestående av spesialister fra de frivillige organisasjonene, yrkes- og fagorganisasjoner, Forsvaret, Politiet og redningssentralene. NAWSARH har fire-fem fast ansatte medarbeidere og i tillegg fast oppnevnt personell fra Luftforsvaret og fra Helse-

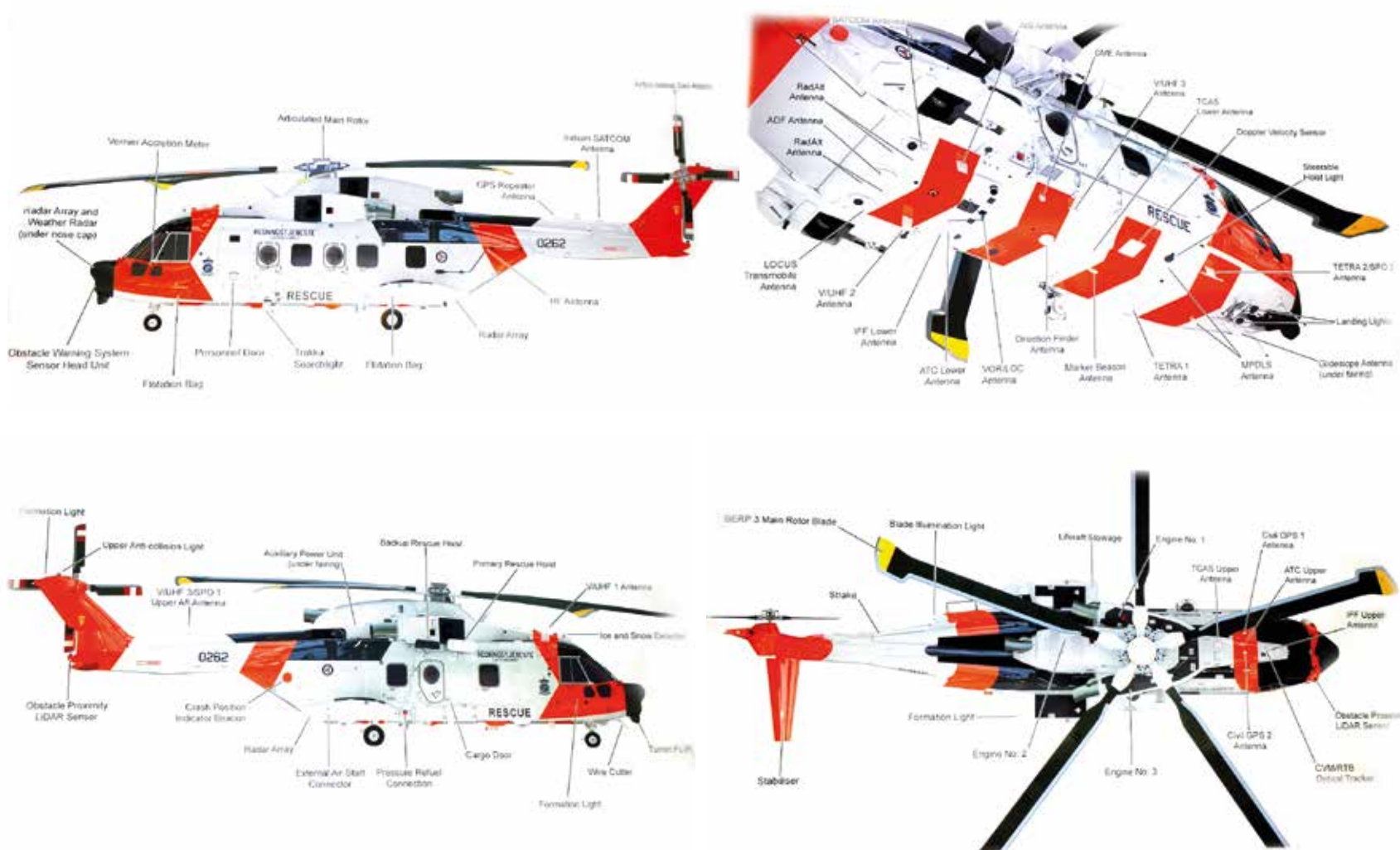
og omsorgsdepartementet. Alle eksperter på operative forhold innen henholdsvis redningshelikoptertjeneste fra 330 skvadron og innen luftambulans og anestesi. Flere års grundige vurderinger førte til at Regjeringen den 19. desember 2013 skrev under kontrakt med Agusta Westland om kjøp av 16 helikoptre av typen AW101, og senere en opsjon på ytterligere seks.

FLYFABRIKK MED STOLTE TRADISJONER

Det hele startet i 1915, da flyfabrikken

Det første produserte flyet i Yeovil - en "Short 184". (Foto fra fabrikkens brosjyre).

Westland ble etablert i Yeovil. Første produserte fly i 1916, var et «Short 184» en-motors torpedobærende fly på flottører, til Marinen. I perioden frem mot andre verdenskrig, bygget de et utall flytyper, men i 1935 var Westland de første til å forske på produksjon av helikoptre. Men under andre verdenskrig ble produksjon til Royal Air Force prioritert. På Yeovil ble det frem til krigens slutt produsert over 2.400 Spitfire og Seafire jagerfly. Men fra 1948 ble det primært satset på helikopterproduksjon/utvikling på Westland.

HELIKOPTERPRODUKSJONEN

Westlands produksjon av helikoptre har vært meget omfattende og variert. Den første produksjonen (1948) var et amerikansk Sikorsky S-51, som de bygget 149 av på lisens, med enkelte engelske modifikasjoner. Så kom blant andre det mer kjente Wessex fra 1957 (382 produserte/flere versjoner), Scout fra 1960 (163 produserte), Sea King fra 1969 (330 produserte), Gazelle fra 1970 (294 produserte), Puma fra 1970 (48 produserte), Lynx (totalt 432 produserte), og

over 186 EH 101 «Merlin» (bygges fortsatt). Westland har på lisens også bygget en «Black Hawk» og 59 Boeing «Apache» angrepshelikoptre. I dag er produksjonen av en bestilling i 2009, på 62 AW 159 «Wildcat» til Royal Army og Royal Navy snart ferdigprodusert. «Wildcat» er en hypermoderne spesialutrustet utgave av «Lynx». Leonardo Helicopters har i dag til sammen over 30.000 ansatte i Italia, UK, USA og Polen.

MULTIROLLE HELIKOPTRET AW-101

Det er i dag ca. 75 AW-101 i aktiv maritim tjeneste rundt om i verden i dag, og Danmark, Canada og Portugal opererer til sammen 62 AW-101 SAR helikoptre. Flere land bruker AW-101 som et multirolle helikopter. Helikoptret har plass til 26 fullt utrustede soldater, eller 16 bærer, noe som åpner for mulig bruk også for Hæren eller sof-styrker ved særlige tilfeller/behov, selv om bruk av redningshelikoptre i Norge til slik bruk er meget omdiskutert. Det beste hadde selvfølgelig vært om Hæren og spesialstyrkene hadde fått et antall AW-101 med militære spesifikasjoner, til styrkeforflytninger.

Den første produksjonen (1948) var et amerikansk Sikorsky S-51 på lisens. Foto fra fabrikkens brosjyre.

Pensjonert systemoperatør Gunnar Rønningen har gitt fabrikkens gode råd underveis i prosessen.

NÆRT OG GODT SAMARBEID MED NORGE

Under Offisersbladets to dagers besøk på helikopterfabrikken i Yeovil, ble det flere ganger snakket om det nære og gode samarbeidet mellom NAWSARH og Justis- og beredskapsdepartementet under anskaffelsesprosessen, så vel som Norges kravspesifikasjoner, samt selve produksjonen. Norge har underveis levert over 1.000 tilleggskrav til nytt redningshelikopter. På 34 måneder ble alt fra design, diverse møter, norske krav, tester/tilpasninger, første testflygning og militær godkjenning gjennomført. Dette er ganske unikt for slike prosjekter, og tyder på meget god tilpasningsevne og gjennomføringsvilje fra begge parter. Så har også Westland samarbeidet i over 30 år med Norge og Westland Sea King.

Helikopterfabrikken i Yeovil har siden kontrakts-signering i 2013, hatt Gunnar Rønningen, en svært erfaren pensjonert systemoperatør fra 330 skvadron knyttet til designarbeidet og utviklingen av det norske AW-101 redningshelikoptret. Dette har utvilsomt bidratt til erfaringsbaserte, fornuftige og praktiske justeringer. Noe som igjen kan ha vært medvirkende årsak til at prosessen fra kontraktssignering og frem til produksjonsstart har gått relativt

fort. Gunnar Rønningen har vært konsulent for Leonardo Helicopters, knyttet til redningshelikoptret i budfasen, og nå i bygge-fasen på grunn av sin tidligere tjeneste ved 330 skvadronen og den solide bruker-erfaringen har. Han har teknisk utdanning fra Kjevik og begynte på 330 skvadron i Bodø 1973. Ble utdannet systemoperatør i Norge, som avsluttet med simulatorentrening i England (1979). Ble beordret til Banak og tjenestegjorde der til 1987, så tilbake til Bodø. Var systemoperatør i Bodø til sommeren 2012 da han gikk av med pensjon.

NOEN NORSKE SÆRKRAV

Her er noen av de norske særkravene:

- Skal kunne operere med totalvekt inntil 16 tonn
- Spesialbygd SAR operatør-konsoll
- To ekstra display/konsoller i cockpit
- Digitalt kart/radar
- Osprey 30 radar 360 graders dekning
- DAFCS (Digital Automatic Flight Control System)
- Mobiltelefon/signal detektor og sporing (Red Streak)
- Ny cockpit-design
- 100 % flyttbare/justerbare crew seter
- Integrert avionikk og situasjonsforståelse

Fra fabrikkens test-senter der alt av systemer i cockpit simuleres og testes.

Slik ser flygernes nye og moderne arbeidsplass ut.

- To heiser
- Tre observasjonsvinduer for bedre utsikt nedover
- Multirolle-egenskaper
- Terrengvarsel/varsel om hindringer (både på skjermer og med varsel-lyd)
- Antikollisjonssystem

Flere av disse gjennomtenkte norske kravene, vil i følge Leonardo Helicopters bli installert i andre lands AW-101 redningshelikoptre.

UNIK LOGISTIKKAVTALE

Norge har inngått en unik avtale som inneholder delelager lokalt ved detasjementene, og sentralt (ev Kjeller/AIM). Ved større akutte delebehov leveres dette fra fabrikkens på kort tid. Det er avtalt å ha 2-3 Leonardo Helicopters teknikere/spesialister ved hver av de seks redningshelikopter-basene (i tillegg til våre egne teknikere), og 1.200 timers vedlikehold eller etter tre år, foretas av et mobilt team fra fabrikkens. Fabrikkens har også et «On call team» som raskt rykker ut ved større og vanskelig tekniske situasjoner. Leonardo Helicopters har laget et nettbasert informasjonutvekslings-og oppfølgings-system (en form for SharePoint), som gjør

Det er mye som skal på plass i skroget!

Ferdiglakkerte deksler til det tredje redningshelikoptret har ankommet.

Her gjelder det å være pinlig nøyaktig.

Motordeksel skyves frem og gir teknikerne god tilgang til denne motoren.

at begge parter lettere kan få status til enhver tid. Fabrikkens mål er 99 % tilgjengelighet på redningshelikoptrene til enhver tid.

AVANSERTE OPPLÆRINGSPROGRAM

I den totale leveransen av nye redningshelikoptre, ligger også et opplæringsprogram i fabrikkens i Yeovil (Training

Fra to av flere topp moderne undervisnings-rom.

Academy), på et 3D pc-basert system der teknikere kan øve seg på vedlikehold i henhold til manualene, eller på egen hånd med fare for å gjøre feil. Resten av crewet trenes og øves på tilsvarende systemer i fabrikkens skolelokaler. Det var meget imponerende å se hvordan disse 3D programmene fungerte. På vei inn til Training Academy, møtte Offisersbladet en fornøyd gjeng norske systemoperatører, som nettopp hadde bestått sin opplæring og var på hjem til Norge igjen.

«FULL FLIGHT» SIMULATOR TIL 330 PÅ SOLA FLYSTASJON

En avansert flight simulator blir installert på Sola og vil etter planen være operativ innen mars 2017, på samme tid som det første AW-101 ankommer 330 skvadronen. Da starter crewene øving i simulator og etter hvert prøveflyginger med det nye redningshelikoptret. Den første norske AW-101 regner man med vil i full operativ tjeneste i løpet av 2018.

NY HVERDAG FOR REDNINGSTJENESTEN OG 330 SKVADRONEN

Det blir utvilsomt en ny hverdag for flygere, systemoperatør/navigatør, maskinist/heisoperatør, redningsmann/kvinne, lege-

personell og teknikere ved 330 skvadronen når AW-101 SAR tas i bruk. Maskinen har markedets største kabin, med sine 27,5 kubikkmeter, som gir sterkt forbedrede arbeidsvilkår for redningsmann/kvinne og legepersonell i behandlingen av reddet personell. Kabinen er nemlig 2,49 m bred og med en høyde på 1,83 m, der de fleste av oss kan bevege seg oppreist. Dessuten gir den store lasterampen bak god lagringsmulighet, samt lett av- og på lasting.

I Cockpit har flygerne et topp moderne «arbeidsmiljø» med all den teknologi de kan ønske seg. Systemoperatøren har en egen oversiktlig arbeidsstasjon bak i kabinen, med full kontroll over radar, kamera med og uten infrarødt, som kan styres med egen «joystick». Han har også data-skjermer som gir noe av det samme avionikk/instrumentbildet som flygerne.

Arbeidsdagene blir også forbedret med et tilnærmet vibrasjonsfritt arbeidsmiljø i det nye redningshelikoptret. Til slutt må det gis ros til FLO/AIM/teknikere som har klart det umulige, nemlig å holde Sea King helikoptrene i lufta frem til i dag. Offisersbladet unner Redningstjenesten og alt personell ved 330 skvadronen bedre og tryggere fremtidig hverdag!

Sterk fransk utfor

Etter Forsvarsdepartementets nedvalg til to kandidater for leveranse av Norges nye ubåter, står det franske DCNS frem som en sterk kandidat. En pågående grundig prosess der blant annet kvalitet, tekniske spesifikasjoner, norske krav, pris, levetids-kostnader, logistikk-oppfølging og en porsjon politikk, vil avgjøre om marinen får franske eller tyske ubåter.

Fransk Scorpene-klasse ubåt. Norge kan få nye Scorpene-klasse ubåter med den nyutviklede Barracuda-klassens teknologi hvis valget faller på fransk ubåt. Foto: DCNS

drer

DCNS har hovedkontor i Ollioules, men også dokk-fasiliteter for vedlikehold av blant annet ubåter. Her ses en Scorpene-klasse i dokken.

Store krefter når ubåtskrogets stål-skrog bøyes til riktig form. Foto: DCNS

Av EINAR HOLST CLAUSEN

DCNS har på verdensbasis over 12.500 ansatte og har bygget mer enn 100 ubåter for ni ulike land til nå. Det er den franske stat som er hovedaksjonær med 64 %, Thales 35 % og de ansatte 1 %. DCNS har produsert skip/båter siden 1700-tallet, og ubåter siden 1899. I dag bygger de alt fra hangarskip til små ubemannede undervannsfartøyer. DCNS har frem til i dag bygget de fleste fartøyer til den franske marine, i tillegg til skip for det sivile markedet. Men selv med 50 års erfaring og leveranser til den franske marinen, hviler ikke DCNS på laurbærene. Nylig vant de i sterk konkurranse med blant andre Thüßen Krupp, leveranse av 12 strategiske angreps-ubåter (Barracuda) til Australia, til en kontrakts-sum på 328 milliarder kroner. Ubåtene skal bygges i Australia, på verft bygget opp av DCNS.

Thales: Med seg på laget har de det verdensomspennende og ikke ukjente teknologi-konsernet Thales Group (delvis eid av den franske stat), der Thales leverer et stort utvalg av sensorteknologi til ubåtene, og Thales Underwater Systems, utvikler og leverer blant annet sonarsystemene. Thales har som kjent levert sikre kommunikasjons-løsninger til samtlige av sjøforsvarets plattform-er i tillegg til sonarsystemer på Nansen fregattene, Oksøy klassen og nå sist NH-90 helikopter-ene med ASW kapabilitet (Thales Flash sonar). Thales største aksjonær er den franske stat med 26% og Dassault Aviation med 24,9%.

ET FREMTIDSRETTET KONSERN

Etter invitasjon besøkte Offisersbladet i september, sammen med annen norsk presse, Thales Underwater Technology i Nice og

DCNS hovedkontor i Ollioules, marinebasen i Toulon, og verftet i Cherbourg, for å bli orientert om teknologiutviklingen, produksjonslinjen, og ubåtproduksjonen spesielt. Representanter fra FD, Forsvarsmateriell, FFI og Marinen har for lengst vært på besøk hos DCNS. Thales er hovedleverandør på sonarsystemer og kommando/kontroll- og sambandssystemene på DCNS sine ubåter. Det er typisk fransk å «gjøre alt selv», og denne grunntanken fikk vi se under besøket på Thales Underwater Systems i Nice. Thales har 30 års forskningserfaring på slike områder, noe som kommer DCNS sine ubåter til gode.

FORSKNING

Thales Underwater Systems har en egen stor forskningsavdeling, der det forskes på blant annet semi-ledere, silikonbaserte transistorer, materialer som energi kan bevege seg raskere gjennom, samt forskning på utvidelse av alle frekvensbånd. En revolusjonerende nyhet er bruk av piezo-elektrisk element i flere lags plastmateriale (porivinyll), til bruk i flank array sonaren som er montert på sidene av ubåtskroget. Disse er tradisjonelt laget i keramisk materiale, men Thales nyvinning med et lettere materiale, fører til flere tonns vektreduksjon på ubåten. Dette er 3. generasjon flank array sonar.

FREMTIDENS TEKNOLOGI

Ved DCNS sitt hovedkontor i Ollioules, er det lett å se at den franske stat er store på eiersiden. Kontor-komplekset var stort, nytt og svært moderne. Også ved DCNS sitt hovedkontor, jobber flere hundre ingeniører med design og teknologiutvikling. De har utviklet et «Virtual Reality» program, der mannskapet med de spesielle brillene på, kan

«bevege» seg rundt i hele ubåten for å gjøre seg kjent med absolutt alt om bord. Systemet er også brukt i planleggings- og konstruksjonsprosessen, for å teste tilgjengelighet, bevegelse og riktig plassering av alle tekniske løsninger. Ubåtpersonell og teknikere har vært med i utviklingen av dette programmet.

«SMART-BOARD»

Vi fikk også demonstrert et nyutviklet taktisk «smart-board» til kommandoromet/broa (ser ut som en 50 tommer flat-skjerm), og har samme funksjonalitet som eksempelvis en iPhone. Det er touch-basert, og ubåtkapteinen får 360 graders utsyn fra optronisk/periskop/mast, samt status på alle systemer i ubåten, på samme skjerm-bilde. Dette vil gi ubåtkapteinen en unik situasjons-oversikt. Løsningen gir også mer plass i operasjonsrommet.

STEALTHY

Scorpene-klasse ubåten som er aktuell for Norge, har et skrog som er stealthy. Den er så å si lydløs med AIP og alle sine støtdempere i hele skroget mot vibrasjon. «Lydløsheten» var avgjørende for at Australia valgte DCNS som leverandør av nye ubåter. Riktignok var det deres nye Barracuda-ubåt, men Brigader Vincent Thomassier fra Direction du Développement International (en mellomting mellom FFI og Forsvarsmateriell) i det franske forsvarsministeriet (FD), som fulgte deler av besøket, kunne forsikre om at Norges Scorpene-klasse vil få all moderne teknologi som Barracuda har inklusive sonar-suiten, tilpasset norsk utgave. Han mente Norge ved å velge Scorpene-klasse ubåt, vil dra nytte av fransk marinestrategi i fremtiden.

På DCNS sitt verft i Cherbourg dreies det i store størrelser!

Fra DCNS sitt testsenter.
Foto: DCNS

Her demonstreres det moderne ops- og kontrollrommet. Foto: DCNS

VERFTET I CHERBOURGH

På det enorme verftsområdet, fikk vi adgang til de fleste fasiliteter, dog uten mobil og kamera, og med følge av egen sikkerhetsvakt. I de enorme produksjonshallene foregår produksjon fra A til Å. De har også et eget laboratorium der diverse tester utføres (eks.vis kontroll av stålkvalitet og rustbestandhet). Det er imponerende å se maskiner av enorme dimensjoner som kutter, bøyer og dreier stål. Men også overraskende at hallene var ryddige og rene! På slutten av rundturen kom vi til hallen der vi kunne se hele ubåten, og gå inn i den og se det kompliserte arbeidet som det tross alt er å sveise og montere alt som skal på plass. Det er eksempelvis over 8 km med ledninger i en slik ubåt!

HVA TILBYR DCNS?

Blant annet tilbys 100 % gjenkjøpsavtale, Thales Norge leverer hele det sikre integrerte kommunikasjonssystemet på ubåten, KDA blir med på kommando/kontrollsystemet på ubåten, Norge får tilgang til det siste av ubåt-teknologi, det garanteres samarbeid med mange norske underleverandører, alt vedlikehold vil foregå i Norge, man får et elektronisk og fjernstyrt problemløsnings-system, oppfølging/service/vedlikehold etter kundens ønske, reservedelspakke, simulator-trening, tilbud om bistand til utvidelse av Haakonssvern og bunkere på grunn av større ubåter, samt at Norge kan bli en del av Frankrikes Arktis-strategi.

NATO-SAMARBEID OG TILSTEDEVÆRELSE I ARKTIS

Forsvarsminister Ine Eriksen Søreide har tidligere uttalt;
«Vi må ha planer for å kunne håndtere det som kan komme av utfordringer i havom-

rådene, inkludert i norske nærområder. Derfor har vi tatt et initiativ i NATO om dette sammen med Storbritannia, Frankrike og Island».

Det er to store havgående mariner i Europa, og det er Frankrike og Storbritannia. Begge satser på tilstedeværelse i Arktis med fartøy/ubåter. Tyske myndigheter har ingen Arktis-strategi eller en marine som seiler farvannene i Arktis. Den franske strategien er tydelig: «*France's membership of the European Union and NATO means that it may have to contribute to maintaining the stability of the Arctic, since it is one of the few countries with the capability to deploy significant resources at such great distances. Even though the military role of the Arctic has faded into the background since the end of the cold war, it offers room for manoeuvre which has once again become a theatre for contradictory ambitions, especially as Russia's strategic stance changes*».

Setter vi dette opp imot Søreides følgende uttalelse, kan det tyde på at valg av fransk ubåt kan være et meget godt valg; «*Frankrike og Tyskland er blant de største nasjonene i Europa. Et ubåtsamarbeid med en av disse vil sikre at Norge får de ubåtene som vi trenger, samtidig som vi bidrar til Smart Defence og et mer effektivt materiell-samarbeid i NATO*».

Officersbladet har hørt snakk om kreftene i FD som ønsker tradisjonelle løsninger (les: Tysk), men det skal bli vanskelig å argumentere seg unna det faktum at det solide statseide konsernet DCNS sin eksisterende og velprøvde ubåt Scorpene, utstyrt med fremtidsteknologi, seiler opp som en favoritt her.

FAKTA

SCORPENE KLASSE ANGREPS-UBÅT

Vekt: 1.565 – 2.000 tonn (alt etter type/utgave)

Lengde: 61,7 – 75 m (alt etter type/utgave)

Høyde: 6,2 m

Fremdrift: Diesel elektrisk/batteri AIP (Air Independent Propulsion)

Hastighet: 22 km/t overflate, 37 km/t neddykket

Operasjonsradius: 12.000 km ved 12 km/t overflate 1.020 km ved 9,3 km/t neddykket

Utholdenhet: 40-50 dager, 21 dager AIP

Maks dybde: 300- >350 m

Våpen: 6 torpedorør på 533 mm, 18 tunge torpedoer, eller anti skip missiler, evt bare 30 miner

Sensorer: Sonar suite med langtrekkende passiv sylindrisk sonar, avskjæringssonar, aktiv sonar, tauet sonar, sidesonar, høyoppløst sonar for å unngå miner og hindringer

Scorpene har taktisk link for informasjonsdeling med andre fartøy/fly.

Pris: Ca 3,5 milliarder 2016-kroner

Thales Group kan levere alle taktiske/tekniske systemer til ubåten, men gjerne også i samarbeid med Kongsberggruppen og andre norske leverandører.

HV er unik!

5. august var det siste inspeksjon for oberstløytnant Per-Ivar Norman som sjef for «Birkebeinerdistriktet». -Det er vemodig å slutte, men alt til sin tid! Jeg er stolt av Opplandske og det 3300 soldater og befal står for!

– Blant mine «våpenbrødre» i Hæren er dessverre ikke Heimevernet godt nok kjent. Mange er faktisk ikke helt klar over den kraften og kapasiteten HV representerer!

TEKST: OLA K. CHRISTENSEN (PIO HV-REGION 1)
FOTO: FILIP ØSTREM (HÆREN)

Frem til 5. august var Per-Ivar Norman sjef for Opplandske heimevernsdistrikt 05 – det vil si «Birkebeinerdistriktet» – da oberstløytnant Tore Ketil Stårvik avløste ham.

Etter fem år var det altså slutt med «24/7-tjeneste» for Harstadværingen. Nå er det blitt en mer «08 til 16-tilværelse» for 53-åringen, ettersom han har begynt som stabsoffiser i Heimevernsstaben.

EN LIVSSTIL

Det er nemlig ikke til å komme forbi at livet som distriktssjef er vel så mye en livsstil, ettersom en hendelse som krever rask reaksjon vel så mye treffer både etter endt arbeidstid, i ferietida eller i en helg.

Vemodig, ifølge ham selv, å si farvel til sine 3300 kvinner og menn, som innebærer distriktstaben, innsatsstyrke Grebe og sist,

men ikke minst områdestrukturen – selve «grunnfjellet» i det landsdekkende Heimevernet. Glemmes må heller ikke de sivile samarbeidspartnere, det være seg fylkesmenn, politi, sivilforsvar og andre aktører som ivaretar samfunnssikkerheten og beredskapen i Hedmark og Oppland.

LITE KUNNSKAP

53-åringen har virkelig trivdes blant lærere, rørleggere, selvstendig næringsdrivende, snekkere, bussjåfører, eiendomsmeglere, murere, barnevernspedagoger – you name it – som utgjør «folkeforsvaret». En unik organisasjon, som Per-Ivar Norman ikke visste så alt for mye om da han overtok.

Hvorfor søkte så den krigsskoleutdannede offiseren, med solid infanteribakgrunn fra både utdanningsinstitusjoner og bataljoner samt tjeneste «utaskjærs» i Makedonia og i Afghanistan, seg til et HV-distrikt? Blant

annet for fortsatt å kunne utøve infanterihåndverket, men ikke minst utøve lederskap. Det å kunne påvirke den militærfaglige utdanningen av distriktets «birkebeinere» gjennom så vel årlig trening som annen virksomhet i denne noe «fremmedartede» organisasjonen Heimevernet, betraktet gjennom enkelte hæroffiserers «karrierebriller».

TO DIMENSJONER

På spørsmål om hva det innebærer å være distriktssjef, trekker han frem to dimensjoner – nemlig rollen som militært territorielt ansvarlig samt samarbeidet med sivile beredskapsaktører. Begge dimensjoner like innlysende for en offiser i HV, men der den sistnevnte dimensjonen nok ikke er like kjent innad i de militære kretser – i alle forsvarsgrener!

– Å ivareta det lokale territorielle ansvaret på vegne av sjefen for Forsvarets operative

Aktører fra «beredskapsfamilien» på innlandet var samlet på Terningmoen under sjefsskiftet. F.v. sjef for Hedmark sivilforsvarsdistrikt Kaare Kveset, visepolitimester ved Innlandet politidistrikt Johan Martin Welhaven, oberstløytnant Tore Ketil Stårvik, oberstløytnant Per-Ivar Norman, Asbjørn Lund fra Fylkesmannen i Oppland og Johan Neby fra Fylkesmannen i Hedmark.

het. Det som har gledet ham mest innen militært-sivilt samarbeid er nok de personlige relasjonene til – og personkjemien med – samarbeidspartnerne – noe nettopp representantene fra henholdsvis politi, fylkesmenn, sivilforsvar og andre trakk frem, da Per-Ivar Norman ble takket av for innsatsen. Eller som en av dem sa i sin hilsmings-tale til den avtroppende: -Du har et utrolig godt utvikla samarbeidsgen!

Selv synes Per-Ivar Norman at samarbeid er svært viktig.

- Jeg har lagt vekt på dette og ikke minst den personlige kjennskapen, ettersom vi som et militært forsvar kan lære noe av våre sivile samarbeidspartnere. De ser jo sivile kriser fra sitt ståsted og dermed på en annen måte enn oss. Som distriktssjef har jeg virkelig fått forståelse for hvordan militære og sivile ressurser kan virke sammen til gagn for lokalsamfunnet og befolkningen.

KULTURFORSTÅELSE

Den øverste «høvdingen» for Heimevernet, Tor Rune Raabye, kan vanskelig se for seg andre sjefsroller på tilsvarende gradsnivå i Forsvaret som har en liknende kompleksitet.

- Å være distriktssjef i Heimevernet krever tett samarbeid med en rekke sivile etater og organisasjoner i den hensikt å planlegge for, samt være i stand til å gjennomføre en helhetlig nasjonal krisehåndtering. Om nødvendig skal distriktet iverksette operasjoner både i grenselandet fredskrise eller kunne operere under krigsforhold, poengterer generalmajoren og mener at distriktssjefsrollen setter meget sterke krav til militært lederskap, sivil-militær kultur- og fagforståelse, evne til prioritering og helhetlig organisasjonsforståelse.

MYE FORSVARSVILJE

Per-Ivar Norman benytter anledningen til å skryte av sine kvinner og menn. Og nettopp nærkontakten med soldatene – «de der ute» – vil bli et savn.

-Å være selvstendig sjef for 3300 kvinner og menn som er villige til å stille opp for

sitt lokalmiljø er berikende. Det er utrolig mye forsvarsvilje «der ute»!

- På mine rundreiser i Hedmark og Oppland har jeg møtt motiverte og dedikerte soldater og befal. Forsvarsviljen ligger der! Og folk stiller opp uansett om det er en helg, i eller etter arbeidstid eller i ferietida, noe som demonstreres i praksis, det være seg i søksoperasjoner etter savnede eller under terroren 22. juli 2011, da personell ringte og ville stille opp. Det handler om at HV-personellet vil ta vare på sitt og sine!

- Ja, jeg kommer til å savne det å kunne dra ut og treffe «HV-folket» – soldater av kjøtt og blod – som har veldig mye å bidra med under den årlige treningen og på øvelser; kort sagt voksne mennesker med mye ballast på en rekke områder – som familiemennesker, i jobbsammenheng, i frivillige organisasjoner – you name it! Alt dette har gitt meg en goodfeeling for Heimevernet! Det er utrolig mye flotte folk i våre rekker – og det er folk det handler om.

Per-Ivar Normans oppfordring er derfor krystallklar: - HV kan absolutt regnes med! Derfor, kjære hærkolleger: søk utfordringer i Heimevernet og bli utfordra på lederskap og operativt ansvar samt helhetstenkning med sivile partnere rundt samfunnssikkerhet og beredskap!

Forsvarsvilje, engasjement, lavkostnadsforsvar og løsningsorientert er fire stikkord som forteller noe om HVs egenart som organisasjon, mener oberstløytnant Per-Ivar Norman.

hovedkvarter er både omfattende og spennende; det å planlegge og lede militære operasjoner.

PÅ «MOTEN»

- Men like viktig er det sivil-militære samarbeidet, hvor vi alle må tenke totalforsvar – det at vi kopler militære virkemidler med sivile virkemidler for å beskytte mennesker og infrastruktur. Jeg har jo observert gjennom min tid som distriktssjef at totalforsvarstankegangen igjen har kommet «på moten» på grunn av utviklingen både i egne nærområder og i verden for øvrig, for selv det som skjer i nordområdene påvirker også oss sørpå. Med andre ord er hjulet rundt, og det norske samfunnet er igjen tilbake til tankegangen om at hele nasjonen må mobilisere sine totale ressurser når bjella klinger.

SAMARBEIDSGEN

Oberstløytnanten innrømmer kort og godt at det var relativt lite han visste om denne andre dimensjonen; den var kort og godt fraværende i hæroffiser Normans bevisst-

Stor debatt om framtidens Forsvar

Gjennom det siste året har Forsvarsdebatten utviklet seg til å være både bred, omfangsrik samt rette fokus på hvilket forsvar vi skal holde oss med i framtiden. Det fagmilitære rådet som ble fremlagt 1.oktober 2015, som et viktig innspill til langtidsplanen, klargjorde at viktige grep må gjøres for å bevare et relevant Forsvar i tiden som kommer. Det er derfor gledelig å se at også Forsvarets innretning, størrelse og oppgaver har vært et viktig tema når en skal vurdere helheten i debatten og diskusjonene som har gått det siste året.

I juni i år gikk vi over i den avgjørende fasen for framtidens forsvar gjennom at Regjeringen la fram sitt forslag til innretning av Forsvaret i de neste 20 årene, Prop. 151 S Kampkraft og bærekraft. BFO var tidlig ute ved å så tvil med bærekraften og da med en særlig vektlegging av effektiviseringskravene som ligger i planen. Disse framstår som krevende og det er nærmest umulig å se hvordan de faktisk skal kunne realiseres både i det korte og lange perspektivet. På dette området opplever jeg at det også er mange andre som er tvilende og dette må bli en del av behandlingen i Stortinget. Utover økonomi har debatten vært dominert av lokalisering, forståelse av tall knyttet til flytting av baser, hær eller ikke hær nå og eventuelt å flytte kostnader ut i tid for å få regnestykket til å gå opp. Det er liten tvil om at alt dette er avgjørende forhold for et godt og balansert Forsvar i framtiden og at flyttinger har stor konsekvens for berørt personell. Samtidig er det to viktige forhold som har fått liten plass i debatten og som etter min mening har innvirkning på helheten i hele planen, nemlig personell og utdanning. Begge disse områdene er underlagt store omveltninger, og oppnåelse av effektivisering på begge områder er slik jeg leser langtidsplanen avgjørende for å oppnå økonomisk balanse. Det er liten tvil om at grepene som signaliseres i langtidsplanen vil gi store virkninger for de som jobber i Forsvaret og for de som søker en framtidig karriere.

For kun noen år siden ble omstillingen erklært som avsluttet av den forrige Regjeringen, slik var det ikke. Etter tiår med omstilling fortsetter dette med full kraft. BFO har de seneste årene hatt en pågående kamp for prinsippene som ligger til grunn for vår tilsetning. Vi er ikke imot et disponerings- og beordringssystem, men det må følges opp med tilsvarende rettigheter, det må være balanse. Dette bekymrer på vei inn i en langtidsplan der nærmere 1000 militære stillinger skal vekk! Dette harmonerer særdeles dårlig med ønsket om økt operativ effekt!

Det er helt avgjørende at en eventuell nedbemanning skjer gjennom en prosess som bygger på vårt tilsetningsforhold og en respekt for dette. Det omvendte kan raskt gi dramatiske konsekvenser for omdømme og respekten for de som er satt til å lede sektoren. Når det er sagt er BFO sterkt kritisk til å redusere en lite robust organisasjon, en situasjon som er erkjent også av Forsvarsministeren. Vårt bilde er heller ikke at det er «et overskudd» på administrative funksjoner i den størrelse som langtidsplanene beskriver, potensialet er sikkert der, men det finns grenser!

Likevel er det utdanningsområdet som er gjenstand for de største endringene. En nærmest full omlegging som er basert på en tynn argumentasjon der det viktigste er å tilpasse seg høgskolereformen og sivil utvikling. Utvikling av profesjon er kort omtalt og det tas lett på både i kvalitet og kvantitet når en foreslår å korte ned utdannelsen på Krigsskolen og nærmest halvere antallet som utdannes på befalsskolene. Alt dette før det er gjort erfaringer med innføringen av ny militær ordning. Kort fortalt er dette et sjansespill med kronjuvelen til Forsvaret. Dette blir utvilsomt noe av det viktigste å flytte på i planen som er lagt fram. Jeg vil på det sterkeste anbefale at endringer av utdanningsordningen tas i tråd med anbefalingene i FMR og utredes grundig fram mot 2020.

De kommende ukene blir viktige når framtidens Forsvar skal utmeisles. I det korte perspektivet må budsjettet for neste år og det første i langtidsplanen komme på plass på en slik måte at oppstarts- balansen er på plass. Deretter vil behandlingen av langtidsplanen som er planlagt slutført i midten av november landes. Mitt håp er at vi får en ny langtidsplan som er bredt forankret, det vil tjene framtiden og stabilitet knyttet til utviklingen av Forsvaret. Uansett utfall vil BFO rette fokus mot å ivareta de som blir direkte berørt og ta den rollen fullt ut. Derfor blir det meget spennende å se hvilket oppdrag Forsvarsjefen og organisasjonen får gjennom iverksettelsesbrevet i desember.

Med varm hilsen

Jens Jahren

Leder BFO

FORSVARET ER EN ÅPEN OG INKLUDERENDE ARBEIDSGIVER

Vi er inne i en tid hvor vi – som en stor og seriøs arbeidstakerorganisasjon, opplever at mye av det vi har bidratt med for å gjøre Forsvaret til en attraktiv arbeidsplass opp gjennom mange år, er satt under et betydelig press. Avtaler brytes, arbeidstakernes rettigheter ønskes redusert og pliktene økes. Vi ser også i stadig økende grad at det kan virke som om det er hos de ansatte innsparing skal tas. Da er det ikke rart at vi man lenger hører at «*mennesket er Forsvarets viktigste ressurs*»! Dette har vi skrevet om tidligere, men vi tar sjansen på å nevne det igjen.

Vi møter stadig vekk en arbeidsgiver som har mindre å by på, og som er stadig mer ullen i sin fremstilling. Det er drøftinger på oppdrag som allerede er sendt ut, det er forhandlinger hvor man får ultimatum og det er halvkvedede sannheter som blir brukt som argumenter for eget syn.

Et eksempel på dette er noe som FST ofte sier i forhandlingsmøter. «Dette har vi diskutert med DIF'ene, og de er enig i vårt synspunkt». Dette er i utgangspunktet en veldig positiv innledning, som tyder på at vi er inne i en åpen og inkluderende prosess, underbygget med en ønsket endring fra nivåene under.

Utfordringen med dette er at når vi spør enkeltpersoner ved noen av DIF'ene om dette, personer vi antar må være en del av denne prosessen ved den enkelte DIF, får vi ofte svaret at «dette har vi ikke hørt om». Det må selvsagt sies at vi vet jo ikke om vi har spurt rette vedkommende. Vi vet jo ikke hvordan FST har gått frem for å få sitt bifall fra vedkommende DIF, men det er forunderlig at dette har skjedd flere ganger...

Vi skal alle bidra til et bedre forsvar av Norge, også BFO. Vårt utgangspunkt vil alltid være å sette personellet i sentrum samt blant annet å bidra til å effektivisere forvaltningsprosessene. Da blir det vanskelig når utgangspunktet oppleves å være en nedskrivning av det første og at man ikke er villige til å forholde seg til lover, avtaler og allerede inngåtte prosesser for samhandling. Da vil «alt» bli vanskelig og ta unødvendig lang tid!

Det er veldig viktig å gi ros der det er på sin plass, og det skal vi selvsagt gjøre – mer enn gjerne. I disse tider hvor vi som tidligere nevnt opplever stadig mindre informasjon og inkludering er det en GI som står frem som en lysende stjerne (for ikke å si to stjerner). Generalinspektøren for Heimevernet øser av sin kunnskap, opplevelser og tanker på en forbilledlig måte. Det er nok ingen overdrivelse å si at man får mer informasjon om Forsvarets indre liv fra det som Generalmajor Raabye deler med oss på sin Facebook-side enn noe annet sted. Dersom du vil følge med på hvordan en moderne militær leder tenker så anbefaler vi å følge han!

Her finner man daglig informasjon om hva GIHV bedriver sine dager med, men enda viktigere er at han skriver mye om hva han, som GIHV, mener om forskjellige ting. Den oppleves å være én del Tor Rune Raabye personlig, én del GIHV som naturlig nok tenker HV sin sak og én del en tostjerners flaggoffiser som selvsagt må være lojal mot Forsvarssjefen og livet i FSJ ledergruppe. Siden er derfor en oppvisning i «balanse på slakk line» mellom hva han kan skrive og mene noe om.

Dette klarer han på en forbilledlig måte, og vi får på en fin måte ta del i reisen til GIHV. Vi får litt innsikt i hans hverdag, og mange av de gleder og utfordringer det er ved å ha en så sentral og viktig jobb, og dette samtidig som vi ikke har opplevd at det går på akkord med det å være en lojal og sterk offiser. Hadde vi vært din sjef hadde vi sagt: «Keep up the good work General!!». Det kan vi selvsagt ikke, men vi kan takke for åpenheten så langt og oppfordre flere til å gjøre lignende ting.

I skrivende stund har GIHV over 4.400 følgere på Facebook, og det er ingenting som tyder på at det er fullt ennå.

Even Mølmshaug

BFO

ALLIERT HJELP OG ANTALL FLYBASER

I Regjeringens LTP så legges det opp til at Evenes skal være eneste operative flybase for jagerfly i Nord-Norge i fremtiden. Man velger altså en flybase for fremtiden som jeg aldri har hørt anbefalt av hverken militære eller sivile flygere. Statssekretær Bø har bekreftet at det er planlagt med kun en rullebane på Evenes og vi vet alle at der er begrenset plass for parkering/ oppstilling av fly. Der finnes riktignok et tredvetalls 3. generasjons jagerflyhangarer. Det gjør det også på Bardufoss, Andøya og Bodø. Min påstand er allikevel at vi trenger både Andøya, Bardufoss, Evenes og Bodø i et krisescenario for å kunne ta i mot nok alliert hjelp. Med flaskehalsen E6 med ferge over Vestfjorden og ingen jernbane nord av Fauske/Bodø er der voldsomme logistiske utfordringer med å frakte norsk og alliert utstyr raskt nordover i en krisesituasjon. Vi kommer til å trenge hjelp fra allierte også til å fly eget norsk utstyr nordover og da vil Bardufoss og Evenes få nok aktivitet med å ivareta transportfly og helikopter til hær og spesialstyrker. Kapasitetsmessig betyr dette at jagerfly og maritime overvåkings fly må stasjoneres på Bodø og Andøya.

For meg er det utrolig at man ikke vurderer Bodø som QRA-jagerflybase nord all den stund GIL senest i juni sa at nå legger vi ned vår beste kampflybase. For fremtiden vil det uansett være et antall 3. generasjons jagerflyhangarer på Bodø. Med QRA-jagerflybase i Bodø vil personellet slippe å flytte og de kan ha en livslang karriere i Forsvaret i Bodøområdet. Så vil noen hevde at støyen fra F35 vil være et problem. For med sikkerhet å kunne hevde dette kan man gjøre som Nederland, operere F35 noen uker i Bodø for å få klarhet i dette. Resultatene i Nederland tyder på at man kanskje kan stasjonere F35 i Bodø uten at opplevelsen av støy blir verre. I tillegg kan Luftvern reetableres i Bodø for ivaretagelse av flystasjonene i nord. Luftvern leiren er intakt og man kan bare flytte inn igjen. Herfra kan man gjøre som man alltid har gjort, deployere ut til Andøya, Evenes og Bardufoss flystasjoner ved behov. Fremtidens Luftvern må både bestå av baseluftvern og områdeluftvern for dekke våre fremtidige behov.

Dersom Andøya Flystasjon nedlegges er det stor sannsynlighet for at også den sivile flyplassdelen nedlegges og at

befolkningen der må bruke Skagen eller Evenes lufthavner når de skal ut å reise. Uten Andøya Flystasjon er det min påstand at vi får problemer med å få inn nok alliert hjelp i form av jagerfly til Nord-Norge. Man kan selvfølgelig stasjonere allierte jagerfly i Sør-Norge, men da blir man helt avhengig av tankfly for å operere i nord. Dette er en kapasitet vi ikke har tilgang på selv i det hele tatt og som er en begrenset ressurs hos våre allierte.

Det er et alvorlig problem i LTP debatten at ikke Gil eller hans stab forteller det norske folk hva han mener i denne saken. Dersom GIL mener Evenes er det beste alternativet og at kun Evenes Flystasjon er nok for å ivareta norsk sikkerhet i nord i fremtiden så synes jeg at Luftforsvaret eller Forsvarsstaben må gå ut å si dette. Det har vært en rekke avisinnlegg rundt dette uten at hverken representanter for GIL, Forsvarsstaben eller Regjeringen har kommentert akkurat det.

Dersom man mener noe med et Forsvar som skal avskrekke en angriper fra å angripe og at dersom så skjer så skal Norge legge opp til at vi kan ta imot alliert hjelp så må vi gjøre akkurat det.

P 3 Orion fra 333 skvadron på Andøya.

Det betyr etter min mening at vi trenger både Andøya, Evenes, Bardufoss og Bodø flystasjoner i fremtiden. Så lenge disse har militær eller sivil drift vil man kunne bruke dem i fremtiden (slik som Evenes pr i dag). Dersom noen flystasjoner blir nedlagt uten at det sivile samfunn driver dem videre som lufthavner vil vi etter kort tid ikke kunne operere luftstyrker fra disse stedene.

Jeg mener man skylder det norske samfunn å kostnadsberegne gjenbruk av Bodø som QRA-jagerflybase nord all den stund man sliter med kostnadsbildet ved en luftbase-etablering på Evenes. Rullebanen i Bodø blir flyttet uansett og kostnadene her kommer uansett for det norske samfunn. Resten av infrastrukturen som er viktig for en jagerflybase er fremdeles intakt i Bodø og det er ikke for sent å snu. Det er for ille dersom en politisk hestehandel gjort for flere år siden skal styre en etablering av jagerflybase i nord til Evenes, med de ekstra kostnader det vil påføre Forsvaret.

Lars Erik Jamtli/BFOs hovedtillitsvalgt i Luftforsvaret

/Evenes flystasjon
Foto Forsvaret.

F-16 og QRA oppdraget på Bodø har alltid fungert optimalt
Foto Forsvaret.

BFO BESØKER NATO I EUROPA

BFO var nylig på rundtur for å besøke sine medlemmer som tjenestegjør i NATO-avdelinger i Europa. Målet med rundreisen har vært å informere medlemmer om aktuelle hjemlige forhold og saker. I tillegg er det alltid vesentlig for BFO å få tilbakemelding om aktuelle saker og problemstillinger, slik at vi kan gjøre en best mulig jobb for å ivareta våre medlemmer som er ute i tjeneste.

Rundturen blir satt stor pris på av BFO sine medlemmer og øvrig personell ved avdelingene.

BFO startet besøket i Brussel. Viseadmiral Ketil Olsen, sjef for militærmisjonen i Brussel, ryddet plass i kalenderen når BFO kom på besøk, og hadde mange lovord om viktigheten av fagforeningen.

Viseadmiralen er veldig glad for at BFO-representantene tar seg tid en gang i året til å besøke oss i Brussel og da var det også viktig for meg å finne tid til å møte dem, sa han og forklarte.

- Fagforeningene spiller en viktig rolle i norsk arbeidsliv. Samarbeid for å finne gode løsninger som begge sider kan leve med er med på å styrke bedriften og miljøet. Det er spesielt viktig for oss som lever i et internasjonalt miljø med mer enn 40 nasjoner som alle har ulike løsninger og fokus på arbeidsmiljø, sier han. Olsen mener det er viktig med gode relasjoner og en inkluderende dialog

- Gode diskusjoner kan være med på å avklare vanskelige saker på et tidlig tidspunkt før de blir fastlåste og er mer krevende å løse.

Denne gangen endte det bare i en god prat, sa viseadmiralen fornøyd.

Turen fortsatte videre til Udem og de norske ansatte der. Her fikk vi en god orientering av den norske stedlige sjefen og fikk samtidig god tid til et møte med alle de norske ansatte ved avdelingen.

I løpet av uken besøkte BFO også det Tysk Nederlandske korpset i Múnster, og NATO hovedkvarteret på SHAPE i Mons, Belgia. BFO ble meget godt

BFOs forhandlingsleder Lars Omberg foredrar om aktuelle tema i et åpent møte for alle ansatte ved NATO HQ

mottatt og ivaretatt også ved disse avdelingene.

Det ble på de ulike stedene satt av god tid til åpne møter hvor medlemmer og andre kunne få informasjon og ikke minst muligheten til å stille spørsmål. Det er mange saker og prosesser som pågår hjemme i Norge for tiden, så det blir mange gode diskusjoner og spørsmål av det. BFOs erfaring er at medlemmene setter stor pris på at vi kommer, terskelen er gjerne lavere for hva man tar opp og da er det også lettere å ta kontakt når man har BFOs sentrale representanter fysisk tilstede.

Det ble også tid til hyggelig sosialt samvær.

En av sakene som i stor grad opptar personellet ute, uavhengig av avdeling og stilling, er arbeidstiden. Norge er en av få nasjoner som ikke har nasjonale begrensninger på arbeidstid. Dette medfører at det i perioder jobbes særdeles mye og langt over de grenser som gjelder i Arbeidsmiljøloven.

Når det står mellom å beordre personell til tjeneste i perioder med høy belastning er det ofte lettere å velge de Norske fremfor personell fra en del andre nasjoner som har klare beregninger på arbeidstid, uttaler en av BFOs medlemmer.

I tillegg til ordinært arbeid pålegges personellet også ulike former for beredskap og vakter som øker belastningen ytterligere.

BFO har allerede iverksatt tiltak for å følge opp dette. Blant annet er partene i

Særavtalen enige om å etablere en partssammensatt arbeidsgruppe for å se nærmere på konsekvenser og tiltak. I tillegg vil BFO følge opp dette i Forsvarets sentrale arbeidsmiljøutvalg, for å belyse de arbeidsmiljømessige utfordringene.

BFO får også tilbakemelding om viktigheten av å ivareta personellet som reiser hjem, og hvordan man på best mulig måte kan gjenbruke både erfaring og kompetanse ved retur til nasjonale stillinger i Norge. Her er det etter det BFO erfarer, fortsatt rom for forbedringer.

Tor Gunnar Framnes
Områdetillitsvalgt for BFO Utland

**Kunnskap
er makt!**

AKTIVITETSDAG PÅ RYGGE FLYSTASJON

Torsdag 29. september gjennomførte BFO Lokalforening Rygge aktivitetsdag hvor temaene var sykkel og rulleski. Arrangementet var åpne for all ansatte ved Rygge flystasjon og i underkant av 50 personer stakk innom for en matbit og prat.

Lokalforeningen hadde hentet inn støtte fra OTV Viken, ved Tor Gunnar Framnes og GMAX Moss. Her var det i tillegg til grilling og tradisjonell BFO-stand også muligheter for å få justere sykkel og testet rulleski. En takk til Åsmund Nåvik for profesjonell coaching av rulleskiteknikker og idrettsavdelingen som stilte med utlån av ski og staver. I tillegg til mange gode tilbud fra GMAX, vanket også en liten (sykkel) overraskelse til de oppmøtte BFO medlemmene, samt de som meldte seg inn på stedet.

Arrangementet har etter vært blitt en årlig tradisjon, en tradisjon som også vil bli videreført på neste års aktivitetsplan.

Tor Gunnar Framnes/BFO

BFOS NYE HOVED-TILLITSVALGTE I LUFT-FORSVARET

Lars Erik Jamtli begynte som BFOs HTV Luftforsvaret 1. august. Han er 57 år og er Tromsøværing. Han er gift med Hilde og har 3 barn i alderen 12-16 år, alle bor nå i Bodø.

Lars Erik har tidligere vært OTV i Indre Troms for BFO fra 1990-1991. Av interesser forteller han om reising, jakt og fiske, sport og spesielt fotball. Av de mer spesielle ting, så er han en habil slektsforsker.

Han er utdannet ved LBSK 1978-1979, LKSK 1980-1983, FSIS 1 1989, FSIS 2 2002-2003.

Av tjenestegjøring nevnes CRP Kautokeino, CRC Sørreisa (flere perioder), CRP Honningsvåg, HQ North Stavanger, Luftkontrollinspektoratet Kongsvinger, NAEW&C FC, Shape/Mons/Belgia, CAOC 3 Reitan, CRC Mågerø, CAOC 1 Finderup/DK, FOH J3 Luft/NAOC/Reitan. Av internasjonal tjeneste har Lars Erik deltatt i Baltic Air Policing/Litauen og OUP Libya/Poggio Renatico/Italia. En periode var også ute på permisjon som ambulanseseleder/ambulansesjef i Mørefly AS/AS Lufttransport. Vi ønsker alle Lars Erik velkommen på laget!

UTLYSNING AV LOVER OG AVTALER II

BFO ønsker at du skal komme på kurset i lover og avtaler del II. Hovedfokuset vil bli på Hovedavtalen med tilpasningsavtale for Forsvaret med kobling mot arbeidsmiljøloven, tjenestemannsloven og de mest relevante lover og avtaler for den perioden vi er inne i akkurat nå.

Kurset vil bli gjennomført på Quality hotel Q33 på Økern i perioden mandag 5. og tirsdag 6. desember. Oppstart vil være klokken 1000 og vi avslutter kl 1400. Kurset er spesialdesignet for BFOs tillitsvalgte og med instruktører fra Forhandlingsutvalget.

Målet med kurset er at deltagerne skal ha oversikt og grunnleggende kunnskap om lover og avtaler som styrer forholdet mellom arbeidsgiver og de ansatte.

Du melder deg på ved å sende en e-post til jon.vestli@bfo.no. Kurset har 15 plasser – så ikke nøl med å melde din interesse.

Velkommen til kurs!

**Kunnskap
er makt!**

BFO-HELSEFORSIKRING

Godt mottatt – utvidet tegningsvindu til 10. november

Mange medlemmer har allerede tegnet forsikringen. Nå kan alle medlemmer under 50 år benytte det utvidede tegningsvinduet til 10. november og skaffe seg BFO-helseforsikring uten å levere helseerklæring. Prisen på forsikringen er fra 188,- pr måned.

Medlemmene i BFO har over tid ønsket seg en helseforsikring som del av sin kollektive forsikringsavtale, og med If som leverandør fikk BFO på plass produktet 1. september i år. Tegningsvinduet er utvidet til 10. november for alle medlemmer under 50 år.

- Selv om mange medlemmer både har ønsket seg, og nå i september kjøpt helseforsikring, ser vi at mange medlemmer ønsker noe lengre tid for å sette seg inn i hva en helseforsikring er. Derfor er det svært gledelig at If utvider tegningsvinduet, sier Lars Kristian Danielsen som er ansvarlig for forsikringer i BFO.

Ektefelle/samboer og barn kan også inkluderes i forsikringen. De må levere helseerklæring. Det samme må medlemmer over 50 år.

HVA ER EGENTLIG HELSEFORSIKRING?

Veldig kort oppsummert kan man si at forsikringen dekker det meste (ikke akuttmedisin) det offentlige helsevesenet tilbyr av tjenester, men du slipper å stå i kø.

Det har videre vært viktig for BFO å finne en leverandør som utelukkende bruker private aktører i behandlingen for å unngå en tilnærming der forsikringen oppfattes som «sniking» i offentlig helsekø. Her gjør man det motsatte. Har man BFO-helseforsikring går man ut av den offentlige køen og får operasjon på privat klinikk og de som står bak deg rykker en plass fram. Benjamin Raugland som er produktsjef for blant annet helseforsikring i If sier at en helseforsikring ikke er en erstatning for verken fastlege eller offentlig helsevesen, men et svært godt supplement.

- Helseforsikring er ikke bare polikliniske behandlinger, eller behandling av andre alvorlige sykdommer. Vi tilbyr også tjenester som Helsetelefonen, der erfarne sykepleiere gir kvalifiserte råd 24 timer i døgnet, og Meedoc som er en online allmennlegetjeneste. Dette er tjenester som vi i If opplever at kundene setter stor pris på. Mange setter også pris på tryggheten i at man kjapt kan komme tilbake på arbeid ved en eventuell skade, det er som vi sier; Du blir ikke frisk av å stå i kø, avslutter Raugland.

Les mer og kjøp forsikringen på <http://www.if.no/bfo>

Medlemmer under 50 år som kjøper helseforsikring innen 10. november slipper å levere helseerklæring.

NB! Kadetter har forsikringen automatisk som en del av BFO-Kadettforsikring.

Leder av BFOs
kommunikasjonsavdeling Viggo Holm.

FAKTA OM HELSEFORSIKRINGEN

PRIS

188,- pr måned 18-49 år

317,- pr måned 50-59 år

492,- pr måned 60-67 år

73,- pr måned Barn 0-24 år

- Rask hjelp med både diagnose og behandling i det private helsevesen.
- Garantert behandling innen 10 virkedager, slik at du kan komme deg raskt tilbake til hverdagen igjen.
- Behandling hos fysioterapeut, kiropraktor, psykolog, manuellterapeut, osteopat og naprapat.
- Etterbehandling og rehabilitering når du er ferdig med operasjonen.
- Gratis tilgang til norske allmennleger via video og chat (Online allmennlege) når som helst og hvor som helst – helt uten egenandel.
- Forsikringen dekker behandling av alt fra muskel- og belastningsskader til kreft og hjertesykdom.

FORSIKRING! NYHET!

KRAFTIG FORBEDRET REISEFORSIKRING.

BFOs kollektive reiseforsikring som leveres av Europeiske reiseforsikring får forbedret en rekke dekningssummer fra 1. november 2016

De bedrede dekningene kombinert med tilpassede vilkår gjør BFOs kollektive reiseforsikring til et helt unikt produkt i markedet, spesialtilpasset den militære profesjon.

HER FØLGER EN OVERSIKT OVER DE BEDREDE VILKÅR

Dekningsområde	Nåværende		Ny	
Privat reisegods – en person	kr.	30.000	kr.	100.000
Privat reisegods – familie	kr.	60.000	kr.	200.000
Verdigjenstander – en person	kr.	15.000	kr.	20.000
Verdigjenstander – familie	kr.	20.000	kr.	35.000
Enkeltgjenstander forøvrig	kr.	10.000	kr.	20.000
Sykkel med påmontert utstyr	kr.	4.000	kr.	10.000
Forsinket bagasje – privatreise - pr person	kr.	3.000	kr.	5.000
Forsinket bagasje – tjenestereise	kr.	6.000	kr.	10.000
Forsinket avgang – tjenestereise	kr.	1.500	kr.	3.000
Forsinket avgang – pr familie	kr.	4.000	kr.	6.000
Forsinket ankomst – pr person	kr.	20.000	kr.	30.000
Forsinket ankomst – pr familie	kr.	50.000	kr.	75.000
Avbestilling – pr person	kr.	40.000	kr.	125.000
Avbestilling – pr familie	kr.	100.000	kr.	250.000
Reiseansvar	kr.	10.000.000	kr.	15.000.000
Rettshjelp	kr.	20.000	kr.	60.000
Evakuering – pr person	kr.	30.000	Ubegrenset	
Evakuering – familie	kr.	60.000	Ubegrenset	
Egenandel – privat leiebil	kr.	8.000	kr.	10.000
Reiseavbrudd pr dag	kr.	1.200	kr.	1.500
Psykologisk førstehjelp	10 behandlinger		kr.	20.000
Ulykke – barn under 21 år – død	kr.	50.000	kr.	100.000
Behandlingsutgifter etter ulykke	inntil 2 år		inntil 4 år	

De tilpassede vilkårene tillater blant annet utreise fra tjenestested i inn og utland, samt fra fartøy med dette menes at reiseforsikringen som gjelder i 60 dager tillater at man starter dagtelling fra tjenestested/fartøy og ikke som normalt utelukkende når man forlater folkeregistrert bosted i Norge.

De bedrede vilkårene gjelder også for dine barnebarn når du som medlem har de med deg på reise.

Prisen på BFOs reiseforsikring vil fra 1. november 2016 være 95 kroner pr måned.

BFO innførte kollektiv reiseforsikring med reservasjonsrett for sine medlemmer for tre år siden. Forsikringen har blitt svært godt mottatt av medlemmene og det nærmer seg nå 6000 medlemmer på ordningen.

Har du spørsmål eller ønsker å tegne forsikringen, ta kontakt med BFO på post@bfo.no eller 23100220

SOF versjon av Leonardo Helicopters EH-101 i bruk for Italienske spesialstyrker. Foto Leonardo.

OFFISERSBLADET

Befalets Fellesorganisasjon

**BEFALETS
FELLESORGANISASJON**

UGRADERT

ifht sikkerhetsloven §11 og §12
jf offentligloven §12

Forsvarsstaben

Vår saksbehandler:
Lars Omberg
92091238, lars.omberg@bfo.no

Kopi til
[Kopi til]

Vår referanse
2016/LO/lo

Vår dato
12.09.2016

Internt
[Internt]

Intern kopi til
[Intern kopi]

Tidligere referanse
[Year/IN/n]

Tidligere dato
[Dato]

Arbeidsgruppe incentiver i Forsvaret – BFO trekker seg

Bakgrunn

Befalets Fellesorganisasjon (BFO) viser til det pågående arbeidet med en gjennomgang av det Forsvaret benevner incentiver. Dette arbeidet har pågått siden høsten 2015. Prosjektet har vært ensidig arbeidsgiver initiert og styrt. Prosjektet avga sin anbefaling våren 2016.

På bakgrunn av anbefalingene ble BFO, de øvrige organisasjoner og arbeidsgiver enige om å etablere en arbeidsgruppe som skulle se på muligheten for en videre utvikling av Forsvarets incentiver. Dette arbeidet ble igangsatt 5. aug. 2016.

Drøfting

Arbeidsgruppen skulle i utgangspunktet gjennomføre seks møter med konkrete tema til hvert møte. Dette ble senere justert av partene til fem møter. BFO har deltatt på fire møter. BFO har siden oppstarten av prosjektet etterlyst behovet for helhetlige konsekvensanalyser og et grundig saksgrunnlag slik at man kan diskutere og senere drøfte og forhandle på et best mulig faktagrunnlag.

Forsvaret har i de møter som har vært gjennomført ikke fremlagt hverken empiri eller kvalitative undersøkelser som BFO har etterlyst. Det har heller ikke vært fremlagt noe dokumentasjon som tilsier at anbefalingene er kvalitetssikret eller vurdert opp mot konsekvenser for ståtid og operativitet. Områder som har vært høyt prioritert i forhold til ambisjon og målsetting for prosjektet. BFO registrerer da at man kun står igjen med målsettingen om å kutte og redusere i incentivordningene for å redusere kostnader.

En arbeidsgruppe forplikter begge parter. Når arbeidsgiver inviterer arbeidstakerorganisasjonene til å være med i en arbeidsgruppe forplikter det også arbeidsgiver til å gjøre endringer og justeringer når argumentasjonen er god for dette. Arbeidet har dessverre vist at anbefalingene har stått fast, til tross for at konsekvensene slik BFO ser det er kortere ståtid og mindre operativitet i forhold til de anbefalingene som foreligger. Det har derfor vært svært krevende for BFO å kunne akseptere premissene for arbeidet i denne arbeidsgruppen.

Konklusjon

Med bakgrunn i overnevnte argumentasjon har BFO valgt å trekke seg fra arbeidsgruppe incentiver i Forsvaret.

FST ble informert om denne beslutningen per mail før neste møte i arbeidsgruppa den 12 sept. 2016.

Med vennlig hilsen
Jens B. Jahren
Leder BFO

KONTAKTINFO BFO

FUNKSJON	NAVN	OMRÅDE	MOBIL	KONTOR	E-POST
Leder	Jens B Jahren		930 05 202		jens.jahren@bfo.no
Nestleder	Rune Rudberg		934 20 377		rune.rudberg@bfo.no
Forhandlingsleder	Tom Skyrud	Medbest	437 87 648		tom.skyrud@bfo.no
Forhandlingsleder	Ragnar Dahl	Medbest	934 98 520		ragnar.dahl@bfo.no
Forhandlingsleder	Grethe Bergersen	Medbest	452 49 410		grethe.bergersen@bfo.no
Forhandlingsleder	Even Mølmshaug	Tariff	990 94 678		even.molmshaug@bfo.no
Forhandlingsleder	Lars Omberg	Tariff	920 91 238		lars.omberg@bfo.no
Kompetanseutvikler	Jon Vestli	BFO-skolen	953 65 907		jon.vestli@bfo.no
Sekretariatsleder	Erik Gabrielsen		920 96 432		erik.gabrielsen@bfo.no
IT Drift- og arkiv ansvarlig	Kyrre Felde		970 99 880		kyrre.felde@bfo.no
Konsulent medlemsreg./forsikr.	Mona Eriksen Rudberg		924 28 698		mona.rudberg@bfo.no
Økonomileder	Mona Skansen Audne		957 50 165		mona.audne@bfo.no
Leder kommunikasjonsavd.	Viggo Holm		400 36 653		viggo.holm@bfo.no
Markedsansvarlig	Lars Kristian Danielsen	Kom.avd	905 85 355		lars.danielsen@bfo.no
Rekruttering- og webansvarlig	Lars-Andreas Irgens	Kom.avd	988 82 958		lars.irgens@bfo.no
Rekrutteringsmedarbeider	Sandra Stahl		971 05 472		sandra.stahl@bfo.no
Redaktør Offisersbladet	Einar Holst Clausen	Offisersbladet	928 14 251		offisersbladet@bfo.no
	Sentralbord siv		23 10 02 20	23 10 02 20	
	Sentralbord mil		0510 5694	0510 5694	
	Telefaks siv		23 10 02 25	23 10 02 25	
	Telefaks mil		0510 5655	0510 5655	

FRIKJØPTE TILLITSVALGTE

TELEFONER

OMRÅDE	NAVN	MIL	SIV	MOB	FAKS	E-POST
Nord-Norge	Gunnar Lie Eide	0575-2368	77 11 23 68	400 29 791	76 11 23 69	gunnar.lie.eide@bfo.no
Midt-Norge	Hans Petter Myrseth	0565-7394	75 53 73 94	909 98 298	75 53 73 95	hans.myrseth@bfo.no
Vest	John L Strømseng	0540-3486	55 50 34 86	926 24 550	55 50 34 87	john.stromseng@bfo.no
Indre Østland	Håvard Støle	0502-2077	64 40 20 77	404 71 718		havard.stole@bfo.no
Viken	Tor Gunnar Framnes	0510-9779	23 09 97 79	930 53 744	23 09 98 00	tor.framnes@bfo.no
Utland	Tor Gunnar Framnes	0510-9779	23 09 97 79	930 53 744	23 09 98 00	tor.framnes@bfo.no
Luft	Lars Erik Jamtli	0565-7047	75537047	922 27 058		htv-luft@bfo.no
Hær	Rune Isvik			400 29 792		htv-haer@bfo.no
Sjø	Tor Erik Eide			922 10 930		htv-sjo@bfo.no

PROP. 151 S – «KAMPKRAFT OG BÆREKRAFT», ELLER...?

Langtidsplanen for Forsvaret (LTP) har i det siste fått meg til å tenke tilbake på min tid på Krigsskolen da jeg fikk gleden av å vandre i fjellet med Nils Faarlund. Det var ganske lett å komme i uenigheter med Nils, som hadde mange sterke meninger om mye, men ett aksiom han ofte gjentok var det vanskelig å si noe på; nemlig at «ord betyr noe». Det å si at «ord betyr noe»

er i seg selv ikke veldig hjelpfullt, men det er mer interessant å tenke på hva man legger i en slik påstand. Det Nils ofte konfronterte kadettene med var vår bruk av pompøst språk som ikke sa så mye, og ikke minst når vi brukte ett spesifikt ord når vi egentlig mente noe helt annet. Det var en lekse vi fikk som i stor grad handlet om presisjon i språk, men det var også under den forutsetningen at vi hadde en helt grunnleggende integritet, og at utsagnet i seg selv var sannferdig. Det er i hovedsak på dette sistnevnte punktet at jeg får LTPen i vranghalsen.

Jeg er ingenting mer enn en midlertidig løytnant som sitter i Hærens samvirkesystem Brigade Nord med ansvar for et snevert fagfelt. Med bakgrunn i det påstår jeg på ingen måte at jeg skulle vært kvalifisert for å si så mye om helhetlig norsk forsvarsstrategi, eller for den del hva som er riktig og galt der. Derimot det som angår helt fundamentale inkonsistenser mellom hva man sier og hva man mener eller gjør, så trengs det ikke mer kompetanse enn det å være et voksent menneske. På samme måte som at distriktspolitikk ikke bør være styrende for hvordan man bygger et nasjonalt forsvar, så bør heller ikke sentral politikk og hvorvidt det er valgår eller ei, få være styrende. Det er kanskje noe historisk ved denne langtidsplanen, og det er i så fall at vi gjentar den historiske suksessen vi hadde med nedbyggingen av Forsvaret på 1920- og 1930-tallet...

Jeg er spent på hva som skjer den dag 9.april gjentar seg, om politikerne fortsatt tror at strategisk kommunikasjon er et godt verktøy mot et strategisk overfall. Ord betyr noe, men av og til må ord følges opp med handling. Statsbudsjettet skulle i så fall vært denne handlingen, men det lever ikke akkurat opp til løftene. En mer passende undertittel for LTP hadde kanskje vært «Sludder og pølsevev som egentlig er alt for lite sett opp mot hva vi egentlig trenger, og vi har for øvrig ikke tenkt å finansiere det uansett», men det blir jo en litt lang tittel så da skjønner jeg at de gikk for «Kampkraft og bærekraft». Den tittelen er for øvrig mye lettere å selge til velgere, men husk...ord betyr noe!

Oddar Kristiansen

Leder KAFO

KOMPASSKURS I TÅKE?

Forsvaret er stadig i endring og har den siste tiden opplevd mer medieoppmerksomhet. Det er stadig flere meninger om hva som burde vært anskaffet, avskaffet, flyttet, nedlagt eller bevart. Og fordi jeg ikke ønsker å bruke mandagskvelden min på å sitte, å irritere og forundre meg over alle mulige forslag som diskuteres skal jeg holde meg til et tema.

UTDANNING

Uansett hvor mye vi vil ha Andøya, Forsvarets musikk, helikopter på Rygge eller Bardufoss, osv: så er det utdanning og rekruttering som danner grunnlaget for at vi skal kunne fylle rekkene i den «nye» OR/OF ordningen. Befalsskoler og krigsskoler er morgendagens kampkraft og uten produksjon av nytt personell kan den «operative evne» svekkes! Dette vet jeg er en utrolig viktig del av Forsvaret fordi jeg ser at det er mye eldre befall, som er vel og bra, men behovet for morgendagens befall vil alltid være tilstede. Personlig tror jeg det blir en utfordring å holde på og rekruttere teknisk personell til Forsvaret slik regjeringens plan ser ut i dag. Det er for mye tåke og vi har lagt oss på en kompasskurs uten tilstrekkelig oversikt. Bekymringsfullt!

Det gledes likevel et ungt befallshjerte å se opphetede diskusjoner rundt forsvarsrelaterte temaer, fordi det betyr at folk bryr seg. Så får vi inderlig håpe at det er de riktige valgene som blir prioritert for fremtiden.

Med bakgrunn i den usikre fremtiden til utdanning i Forsvaret vil jeg informere om at BESO ønsker å samarbeide mer med NEON og Tillitsvalgertordningen (TVO). Vi kommer til å planlegge møter med intensjon om bedre samarbeid på felles saker som omhandler utdanning. Dette vet jeg har vært gjort med NEON tidligere, og jeg tror det kan være mye å hente på å bringe inn TVO. Felles for oss alle tror jeg at det er et genuint ønske at en bevarer en god utdanning med jevn og god kvalitet og kvantitet.

TIL ANDRE SAKER

Styret har hatt sitt siste styremøte for i år og holder på med arbeid inn mot det neste det neste store på kalenderen, BESO og KAFO Høstkonferanse på Lillehammer! Påmelding har allerede startet og mer informasjon ligger på «BESO – Befalselevenes Samarbeidsorgan» (vår Facebook). Konferansen finner sted på Scandic Victoria midt i sentrum og blir en helg fylt av mye moro, faglig påfyll og nye bekjentskaper. Ikke gå glipp av muligheten!

Oppfordrer også samtlige til å følge BESO på Facebook og Instagram.

Lykke til med orienteringen.

Martin Sløveren Andressen

Leder BESO

Lad telefonen med turovn

Dette er en råttass av en turovn som ikke ligner noe annet. Den er nemlig også en USB lader.

Med bare en liten neve kvist kan du enkelt varme måltidene dine på denne svært kompakte turovn. Du trenger verken å ta med bensin, gass eller annet brennstoff på turen. Og koketid av 1 liter vann tar bare 4,5 minutter! Men det som virkelig gjør denne turovn til en MacGyver gadget er at den også er en ladeenhet for produkter som kan lades over USB (lykter, telefoner, kamera osv). Varmen fra ovnen skaper elektrisitet som driver en fyringsvifte, som ytterligere forbedrer forbrenningen. Overskuddselektrisiteten sendes til USB-porten, og kan benyttes til å lade opp elektronisk utstyr. Det vil si at du kan lade de enhetene du måtte ønske samtidig som du lager mat. Og enda bedre: du er ikke avhengig av solenergi. Så her er du rustet for all slags vær. Det er også mulig å tilpasse turovn etter hva

som passer for deg. Her kan du for eksempel velge tilleggsprodukter som for eksempel en bordgrill, kjele og oppladbar lommelykt. Dette er rett og slett en unik utgave av en helt standard

turovn. Så skal du på fjellturer, skogsturer eller andre utflukter i villmarken så er dette turovn du bør ha i sekken.

EKSKLUSIVT TILBUD!

SPAR 10% EKSTRA PÅ BIOLITE
BRUK KODE: OFF6

Fyll inn koden i feltet for kupongkode i handlekurven. Tilbudet gjelder t.o.m 11/11/16 og er kun for lesere av Offiserbladet.

Gå inn på bfo.milrab.no for flere tilbud.

DIF-sjef og kommandant på Akershus Festning

Oberst Ole-Asbjørn Fauske er en dedikert offiser, med stor kunnskap og et vinnende vesen. Offisersbladet intervjuet obersten, som skal sikre at Forsvarets Fellestjenester (FFT) leverer etterspurte tjenester.

Oberst Fauske ankommer seremoniplassen på Akershus festning, sammen med HM Kong Harald og følget under et statsbesøk.

TEKST OG FOTO GRETHE BERGERSEN OG RAGNAR DAHL/BFO

Med et smil om munnen og kaffen klar, ble vi ønsket velkommen. Praten gikk lett og du blir i godt humør når du møter Ole-Asbjørn Fauske. Du får fort et inntrykk av en dedikert offiser, som er godt likt, trygg på seg selv, vet hva han vil og hvordan han skal oppnå det.

REKRUTTSKOLEN BLE GRUNNLAGET

Ole Asbjørn Fauske er født i november 1960 og vokste opp på en gård på Sotra. Som eldste sønn lå det i kortene at han skulle bli bonde, men Forsvaret kom i veien. Han giftet seg 4.oktober 1980 og bare 6 dager senere, møtte han opp på rekruttskolen på Lista.

En av de første dagene på rekruttskolen

ble det vist frem et bilde av tyskerne som marsjerte opp Karl Johans gate i Oslo 9.april 1940. På begge sider av veien sto publikum med en alvorlig mine og et blikk som tydet på at de ikke ante hva de skulle gjøre. Dette gjorde sterkt inntrykk, og fikk stor innvirkning på valgene senere i livet. Under førstegangstjenesten ble jeg utdannet til sanitetssoldat, og tjenesten ga meg en følelse av å bidra til noe som var viktig og større enn meg selv. Jeg ble så godt motivert at jeg søkte videre utdanning i Forsvaret.

HVILKEN UTDANNELSE HAR GITT DEG MEST NYTTE I JOBBSAMMENHENG?

Vekslingen mellom utdanning og operativ tjeneste, på forskjellig nivå i karrier-

en, er unik og kommer både Forsvaret og den enkelte til gode. Den nyttigste utdanningen mtp fag- og stabsutdanning var FSTIS del I, og jeg var skeptisk da den ble nedlagt. Når det kommer til forståelsen om etikk, moral, lederskap osv. var Luftkrigsskolen den som ga mest, den kom på rett tid i karrieren. Vi lærte utrolig mye om Forsvaret, om oss selv, og om hva som påvirker oss som mennesker. Vi fikk den grunnleggende forståelsen for hvordan vi skal utvikle forståelsen for helheten.

EN POSITIV OPPLEVELSE FRA STARTEN AV KARRIEREN

Det må være da jeg kom til Evenes som troppssjef, og bataljonen var i ferd med å etableres. Vi hadde ikke nok operativt

Foto: Forsvaret

Oberst Ole-Asbjørn Fauske er sjef for Forsvarets Fellestjenester (FFT), og samtidig Kommandant for Akershus festning. Han tiltrådte stillingen i august i 2015, etter at han i to år hadde vært nestkommenderende ved NATOs hovedkvarter i Sarajevo og leder for NATO Advisory Team. Før han reiste til Sarajevo var Oberst Fauske sjef for Luftkrigsskolen i Trondheim i fire år. Fra januar til august i 2009 var han kontingentsjef for de norske styrkene i Afghanistan, og han har var bataljonssjef i Luftvernartilleribataljonen i Bodin Leir/Bodø 2003-2006. Fauske har også tidligere tjenestegjort for NATO i Bosnia-Herzegovina (1999-2000). Obersten er utdannet Luftvernartillerist, og han har gjennomført Luftforsvarets Befalsskole, Luftkrigsskolen (del 1 og 2), Forsvarets Stabsskole I, Führungs-akademie der Bundeswehr i Hamburg/Tyskland, og NATO Defence College i Roma/Italia.

Forhandlingsleder BFO Grethe Bergersen i samtale med Fauske på hans kontor.

Den alltid imøtekommende oberst Ole-Asbjørn Fauske.

materiell, og vi manglet personell. Derfor skulle vi heller ikke få dra på skarpskyting til Kreta sammen med de andre bataljonene. Vi fikk omsider materiell, og fikk "kranglet" oss til en prøve-evaluering. Så fikk vi dra likevel, og evalueringen gikk over all forventning. Vi fikk det beste resultatet som til da var oppnådd av en norsk avdeling, noen sinne.

HVA MED UTLANDET, HAR DU BIDRATT TIL Å REDDE LIV?

Da vil jeg trekke frem en erfaring fra Bosnia Hercegovina i 2013/2014. Landet er fragmentert og lite homogent, og det er liten kontroll og samvirke mellom sentrale, regionale og lokale myndigheter. Ett av de prosjektene jeg drev var å reise rundt i landet og snakke med lokale myndigheter om hvordan vi i Norge håndterer katastrofer (flom, snø, brann, jordskjelv, skred osv.) Spesielt vektla jeg viktigheten av det lokale samarbeidet mellom sivile redningsetater (brann, politi, ambulanse) og Forsvaret. Møtene ble gjennomført som folkemøter der lokal politisjef og Forsvaret var representert sammen med politisk ledelse. Flere steder jeg besøkte var det ikke etablert noe formelt samarbeide mellom Politiet og Forsvaret. Det var likevel lett å oppnå forståelse for at når katastrofen først skjer, så berger man mennesker først – og så skriver man rapport etterpå.

Media deltok alltid på disse møtene. Jeg sørget for at den lokal politisjefen fikk uttale seg sammen med Forsvaret og politisk ledelse, for på den måten fikk befolkningen kjennskap til at det var helt nor-

malt at politi og forsvar skulle bidra sammen, når katastrofen var et faktum. Våren 2014 var det en stor flomkatastrofe i deler av landet. Spesielt samarbeidet politi og forsvar meget godt i innsatsområdet, og det er hevet over enhver tvil at dette samarbeidet reddet mange menneskeliv. Det kjennes svært tilfredsstillende å ha vært med på å utvikle dette samarbeidet.

HVA ER DIN MEST KREVENDE OPPLEVELSE?

Jeg har opplevd krevende situasjoner både hjemme og ute med fare for både eget og andres liv. Som kontingentsjef i Afghanistan mistet jeg en soldat. Selv om dette er svært krevende situasjoner, så er det likevel noe vi i vårt yrke må være forberedt på. Jeg vil derfor trekke fram en situasjon som jeg overhode ikke var forberedt på:

Afghanistan, juni 2009, kontingentskifte i PRT/Meymaneh. Samtidig pågikk forberedelsene for å støtte det kommende valget. COM ISAF hadde anmodet alle nasjoner om å begrense besøk i denne perioden til strengt, operativt nødvendige. En delegasjon ledet av Utenriksdepartementet (UD) ønsket å ha et administrativt besøk til Meymaneh, og jeg sa nei. Jeg mente at sikkerhetssituasjonen ville kreve at store deler av den tilgjengelige styrken – som var opptatt med kontingentskifte og forberedelser til å sikre gjennomføringen av valget – ville måtte avsettes for å håndtere besøket. Det ville i så fall blitt et problem for Afghanske myndigheter og ISAF, og dermed ville det kunne skade Norges anseelse betydelig. Min beslutning førte til et meget stort, direkte press både fra UD og FD. Jeg vil kalle det et utilbørlig

press, for det ble antydning på telefonen at dette ville skape problemer for meg senere. Jeg satt oppe i to netter (vi hadde det travelt på dagtid!) og skrev et langt brev til Sjef Forsvarets Operative Hovedkvarter (FOH) der jeg redegjorde grundig for situasjonen, og bad om at FOH tok den endelige beslutningen. Sjef FOH tok beslutningen, og delegasjonen fikk ikke dra til Meymaneh under besøket til Afghanistan. At det tilsynelatende var viktigere for norske myndigheter å komme på besøk til Meymaneh, enn det var å innrette seg etter den faktiske situasjonen på bakken, var noe jeg ikke var forberedt på. Blant annet derfor opplevde jeg situasjonen som svært krevende. Også i ettertid, selv om det var Sjef FOH som tok beslutningen, har jeg fått kommentarer.

HAR DU NOEN KOMMENTARER TIL NY MILITÆR ORDNING?

Jeg mener man tar en meget stor risiko ved å endre utdanningssystemet for offiserer nå. Norge har ikke, som andre nasjoner vi sammenlikner oss med, et etablert, erfarent og oppegående OR-korps, som skal være ryggraden i det nye Forsvaret. OR-korpset vårt, som jeg har svært stor tro på, er i ferd med å innføres. Vi tar med andre ord en enorm risiko, som vi kanskje ikke ser konsekvensene av før om en 10-15 år.

SJEF FORSVARETS AVDELING FOR KULTUR OG TRADISJON (FAKT)

Jeg ble glad da jeg fikk tilbud om å ta stillingen som sjef FAKT i august 2015. Jeg har vært genuint interessert i å om-

sette verdien av kultur, tradisjoner og historie til operative bidrag. Da Forsvarets fellestjenester skulle opprettes ("Aulirapporten"), var det åpenbart fornuftig å gjøre det med utgangspunkt i FAKT.

OPPRETTELSEN AV FORSVARETS FELLESTJENESTER (FFT)

Oppdraget ble gitt tidlig i våres, og FFT ble formelt opprettet pr 2. august 2016. FFT består av 12 underavdelinger, og en av hensiktene er at de skal oppleve at virksomhetsstyringen, administrativ ledelse, arbeidet med beredskap/sikkerhet, EBA og HR-funksjoner osv. skal bli bedre enn hva de har vært vant til. Målet er at de enkelte avdelingene skal få bedre tid og rom til å løse sine hovedoppgaver. Dette får man til ved å samle stabsfunksjonene i en robust DIF-stab som "betjener" alle avdelingene på en bedre måte enn de enkeltvis har hatt ressurser til å gjøre selv. FFT skal i tillegg støtte Forsvarsstab og LOS. Som kommandant for Akershus festning har Fauske i tillegg flere representasjonsoppgaver, eks ved statsbesøk.

FFT BESTÅR AV EN LEDELSE, EN STAB OG 12 UNDERAVDELINGER MED CA 800 PERSONELL

FSA – Forsvarets sikkerhetsavdeling
FRA – Forsvarets regnskapsadministrasjon
FPK – Feltprestkorpsset
FVT – Forsvarets veteran tjeneste
OGF – Oslo garnisonsforvaltning
FMS – Forsvarets mediesenter
FOFO – Forsvarets forum
RE – Regelverksenheten
FFA – Forsvarets FIF-administrasjon
FM – Forsvarsmuseene
FMUS – Forsvarets musikk
FK – Forsvarets kommandantskap

I vår besøkte obersten alle avdelingene og snakket med sjefer og personellet om utfordringer og muligheter. En arbeidsgruppe har utarbeidet grunnlaget for hvordan den nye DIFen skal løse oppgavene. Han utfordret også de tillitsvalgte og verneorganisasjonen til å bidra, og det er en viktig grunn til at man i dag er i ferd med å få på plass staben. I sum mener Fauske at etableringen vil gi en betydelig gevinst, herunder bedre service og resultater, ved bruk av færre personell.

Siden staben ikke er fullt ut på plass, må vi være forberedt på at enkelte ting kan glippe, men det får vi ta når det skjer. En slik glipp skjedde da vi skulle forhandle ny stab. Vi ble for sene med å sende ut saksgrunnlaget, og vi utsatte derfor forhandlingene i en uke i enighet med organisasjonene. Vi har etablert en AMU-struktur, definert arbeidsområder, valgt verneombud og vi gjennomfører møter i samsvar med HATA og HTA. Det er viktig at de tillitsvalgte og verneombud bidrar med sin kunnskap og sine erfaringer.

Nå står innplassering av personell for tur, og deretter må vi arbeide med å få organisasjonen til å jobbe sammen, mot felles mål og interesser. Vi vet at Stortingets behandling av Langtidsplanen for Forsvaret (LTP) vil gi oss ytterligere utfordringer, men inntil det evt oppstår, fortsetter vi arbeidet på bakgrunn av det som er beskrevet i Forsvarssjefens Fagmilitære Råd og i Regjeringens LTP. Jeg håper bare, at dersom Stortinget vedtar noe for Forsvarets struktur som er forskjellig fra LTP, at de også finansierer endringene, avslutter Oberst Ole Asbjørn Fauske.

VERDUN

«Weissbluten des gegners» - omtrentlig oversatt: motstanderne blør til de blir hvite – var den tyske generalstabssjefen Erich von Falkenhayns strategi for en av historiens største slag. Men også, kan det hevdes, en av de mest fruktesløse. I år er det 100 år siden slaget om Verdun.

Av TROND SÆTRE

Byen Verdun, og området rundt, har hatt stor historisk og symbolsk betydning for Frankrike i uminnelige tider – Helt siden hunerne på dette stedet gjorde et mislykket på å invadere Gallia. Verdun var et bolverk mot videre militær framrykning mot Paris, og dermed et strategisk viktig mål for tyskerne ved krigsutbruddet i 1914.

De innledende, tyske forsøkene på å trenge gjennom her slo feil, og området ble derfor en del av skyttergravskrigen. Ved inngangen til 1916 hadde de allierte håp fått nye ressurser og øynet muligheten for et gjennombrudd. Men tyskerne kom dem i forkjøpet da Falkenhayn igangsatte en artillerioffensiv ved Verdun. Falkenhayn kjente sin historie godt nok til å vite at franskmennene nødig ville gi opp denne forsvarslinjen; ideen var at angrepet ville binde opp så store franske ressurser at tyskerne kunne ta initiativet på de andre frontavsnittene. Plasseringen var også strategisk heldig for en angriper, ettersom Verdun var omgitt av åser og isolert fra tre kanter. Alle forsyninger til den franske hæren måtte inn samme vei. Telefonlinjene som forbandt fronten med hovedkvarterene var ikke gravd ned, og derfor sårbare ved et bombardement.

Kronprins Wilhelm av Prøysen ledet angrepet som ble igangsatt den 21. februar 1916, etter en forsinkelse på drøyt ei uke grunnet snøstorm. Ventetiden gjorde angrepet vanskeligere å hemmeligholde, og sjansen for et gjennombrudd hadde vært atskillig større om angrepet kunne gjennomføres til planlagt tid.

Men i det innledende angrepet var tyskerne overlegne. De beryktede «Tjukke-Bertha» haubitsene gjøv løs på betongbunkere og andre sterke festningsverk. Gassgranater ble brukt for å sette det franske kanonmannskapet ute av spill. «Tyske granater rev både levende og døde i filler», har en norsk fremmedlegionær som kjempet i Verdun senere fortalt.

Etter et ni timer langt tysk bombardement rykket den tyske hæren fram kl. 4 på ettermiddagen; først med mindre speiderpatruljer, som møtte på større motstand enn ventet. Men tyskerne var fortsatt overlegne og ved godt mot da de satte inn hovedangrepet med seks tyske divisjoner dagen etter. Dette angrepet er for øvrig verdt å merke seg også fordi det var første gangen flammekastere ble brukt i et samordnet angrep. Men igjen gikk framrykningen langsommere enn planlagt. Franskmennene gjorde innbitt mostand

flere steder, og den gjørmete bakken gjorde det umulig å rykke fram med tungt materiale. 23. februar gjentok tyskerne nok en gang prosessen, med voldsomt artilleribombardement fulgt av massivt infanteriangrep. Nå rykket det tyske infanteriet fram på langs hele fronten, og landsby etter landsby falt. Det franske forsvaret begynte å rakne. Falkenhayns strategi om å la franskmennene forblø så ut som den skulle virke, for de franske generalene fortsatte å gi ordrer om motangrep selv om styrkene deres var i ferd med å bli utslettet. Enda verre ble ydmykelsen den 25. februar, da tyskerne erobret den viktige posten Fort de Douaumont. Og det med overraskende letthet, takket være en serie med misforståelser og forglemmelser fra den franske kommandoen om forsvaret av fortet.

Men overkommandoen ville tviholde på Verdun, og Frankrikes andre armé under kommando av general Philippe Pétain ble sendt som forsterkninger. Med seg hadde Pétain ideer for å effektivisere hæren og styrke moralen. Transporten ble grundig organisert. Et skiftsystem ble innført for å gi soldatene regelmessig avløsning. Mer vekt ble lagt på effektiv bruk av det franske artilleriet. Hovedkvarteret ble plassert nærmere frontlinjene for å gi bedre oversikt. Allerede den 26. februar begynte effektiviseringen å merkes. Et stort antall franske kanoner ble samlet på vestbredden av elva Meuse, der de fikk fri sikt mot tyskerne på motsatt bredd. De nye Nieuport-jagerne tok opp kampen med de tyske flyene, som tidligere hadde hatt totalt herredømme over Verduns luftrom.

Tyskerne begynt nå etter hvert å tvile på om offensiven ville lykkes. Første fase av slaget var imidlertid ikke over før 4. mars, da den tyske offensiven stoppet helt opp. På

kronprinsens initiativ gjennomførte tyskerne et nytt angrep den 6. mars, først mot vestbredden av Meuse, deretter mot østbredden. Målet var høyden med det passende navnet «Le Mort Homme» (den døde mannen), men med massive tap fortsatte kampene ut mars uten noe gjennombrudd.

Likevel erklærte keiser Wilhelm i april at «denne krigen vil ende ved Verdun». Falkenhayn hadde begynt å miste motet, men å innrømme nederlag var ikke aktuelt. På fransk side ble Pétain forfremmet den 31. april, først og fremst for å kunne sette inn en mer offensiv feltkommandør i Verdun, general Robert Nivelle. Likevel var det tyskerne som forble på offensiven fram til de franske kanonene begynte å bombe Fort de Douaumont den 17. mai; men igjen med stort tap, og uten å oppnå det ønskete resultatet.

Et slags vendepunkt kom den 24. juni, da de allierte startet sin offensiv ved Somme. Tyske reserver som ellers kunne vært brukt ved Verdun måtte flyttes dit. Likevel kom tyske stryker nærmere Verdun enn noen gang før under et siste angrep i retning Fort de Souville den 11. juli, men angriperne manglet forsterkninger til å nå målet. De store, tyske offensivene var i praksis over med dette angrepet. Kampene fortsatte likevel i månedsvis – Helt fram til 11. desember, da tyskerne stort sett var presset tilbake til sine opprinnelige stillinger, og Falkenhayn for lengst hadde søkt avskjed.

Hensikten hadde vært å påføre franskmennene så store tap som mulig. Det greide tyskerne, men de hadde nesten like store tap selv. Dermed endte slaget ved Verdun med 300 000 falne uten at noen av de krigførende parter hadde fått noe overtak. Verdun har derfor først og fremst blitt et symbol på krigens redsler og elendigheter.

TASMANIAN TIGER COMBAT MKII

Liten, universell ryggsekk med elastiske sidelommer. Sekken har MOLLE systemer både på sidene og i front. Skulder- og hofte stropper er avtagbare slik at sekken også kan tilpasses vester. Skulderstroppene og hoftestroppene er i tillegg ergonomisk polstrede slik at de er behagelige å bruke. Sekken rommer 22L og har flere lommer for enkel oppbevaring.

Combat MKII koster 1442,- og kan bestilles på bfo.milrab.no

NEOS ADVENTURER OVERTREKKSSTØVEL

NEOS Adventurer er en robust overtrekksstøvel som er enkel å pakke med seg i sekken. Den har ekstremt lav vekt (960g pr. par) og tar liten plass. Støvlene er lette å ta av og på slik at du enkelt kan trekke de utenpå joggesko, tursko eller vanlige vinterstøvler. Den har også snølås som kan brukes i dyp snø om vinteren. Overtrekksstøvelen er både vanntett og vindtett og luftlaget som oppstår mellom innersko og overtrekksstøvel isolerer godt på kalde dager.

Neos Adventurer koster 1200,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no

GARMIN VIRB ULTRA 30

Med dette førsteklasses kameraet kan du ta opp actionfylte aktiviteter i opptil 4K / 30 fps, slik at du kan vise alle opplevelsene dine med skarpe, fantastiske detaljer. VIRB Ultra 30 har også 3-akset bildestabilisering³, så enten du kjører snowboard eller driver med terrengsykling, blir ikke opptakene skurrete. Når kameraet er utenfor rekkevidde, montert på hjelmen eller når hendene dine er opptatt med å gjøre andre ting, kan du fremdeles betjene kameraet. VIRB Ultra 30-actionkameraet leveres med funksjon for stemmestyring, Sensory TrulyHandsfree™-teknologi. Bruk enkle kommandoer som "start recording" eller "take a picture" for handsfree-betjening av kameraet. Du kan også si "remember that" til VIRB Ultra 30, da blir opptaket merket slik at du enkelt kan finne tilbake til det senere.

Garmin VIRB Ultra koster 4603,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no

CONDOR SUMMIT ZERO

Summit Zero er en jakke som har alt du trenger samtidig som jakken beholder den ekstremt lave vekten. Jakken er designet for å være komfortabel, med økt pusteevne og god bevegelighet. Jakken er praktisk med mange lommer og den er både vindtett og vannavstøtende. Den er forsterket på albue for ekstra holdbarhet.

Jakken koster 1295,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no

Virtuell mengdetre

– samtlige enheter iverksetter full ildåpning!

Troppssjefen har gitt sin ordre over sambandet og geværlagene fyrer løs med HK-416, maskingevær og rekylfri kanon mot et fiendtlig ammunisjons- og drivstofflager. Men dessverre med liten virkning i målet!

TEKST: OLA K. CHRISTENSEN (PIO HV-REGION 1)
FOTO: FILIP ØSTREM (HÆREN)

TAPSPÅFØRENDE

Etter en rask reorganisering blir imidlertid ny plan lagt, og troppen settes tilbake i utgangsposisjon. Infanterilagene iverksetter på nytt; denne gang med et helt annet utfall. Røyken velter opp mens eksplosjonene høres.

Med andre ord læres det raskt!

HÆRENS VÅPENSKOLE

Inne i et klasserom på Hærens våpenskole (HVS) på Rena sitter et tjuetalls lagførere, nestlagførere og et par troppssjefer – alle utstyrt med head set og mikrofon – dypt konsentrert foran hver sin PC i det som på fagspråket heter Virtual Battle System (VBS). De tilhører Østmarka HV-område, ett av to utrykningsområder i Oslo og Akershus heimevernsdistrikt 02 (HV-02), og har over tre svært så intense dager fått simulert en mengde ulike kampsituasjoner, som har utfordret den enkelte, laget og troppen stridsteknisk, taktisk og mentalt.

PROGRESJON

Sverre Melleby er lagfører i ett av Østmarkas jegerlag og har virkelig fått brynt seg.

–Oppholdet har gitt mye god læring, forteller 31-åringen, i det daglige syke-

pleier og med en operativ fortid i blant annet landinnsatsstyrke Derby i HV-02.

–Eksempelvis får vi praktisert mye kommunikasjon under oppdragsløsningene, og de viktige tingene blir reelle i denne utdanningssettingen. Her får vi demonstrert viktigheten av samband – det å kunne prate sammen – og ikke operere i hver vår lille verden innad i laget eller i troppen.

–Denne treningen er relevant og direkte sporbar – ikke minst med tanke på de løpende evalueringene i etterkant. Vi opplever helt klart en progresjon og en mestring gjennom all mengdetreningen, mener sersjant Sverre Melleby.

LOGGFØRES

Simulatorsystemet er blant annet designet slik at alt blir loggført, og under evalueringene får dermed deltakerne presentert frysbilder på en storskjerm av de ulike situasjonene, slik at de forskjellige sekvensene i den simulerte operasjonen kan presenteres kronologisk – og der instruktørene utfordrer elevene.

NIVÅHEVING

Roar Bækkelund er operasjonsoffiser i Østmarka og karakteriserer vbs slik: En komprimert måte å trene på, og nivåhevinge blant annet på grunn av alle repetisjonene som gir fremdrift; og sist, men

ikke minst tilbakemeldingene i plenum.

–Flere gjennomføringer gir raskere taktisk læring og dermed fremgang, og den enkelte får det kjappere «inn i blodet». Her gjelder det å «være på» hele tiden, og den enkelte opplever tidspresset.

–Men intet erstatter det virkelige liv, det vil si det som skjer ute i realitetenes verden, poengterer den infanteriutdannede 46-åringen.

TIDSBESPARENDE

Den alle steds nærværende sjefssersjant Paal Tore Feet i HV-02 mener dette er effektiv, kjapp og billig trening som gir en god læring.

–Dette er tidsbesparende og bidrar blant annet til å skape forståelse for viktigheten av helhets- og situasjonsforståelse. Men et virtuelt system i et klasserom kan aldri erstatte real life.

DRØMMESITUASJON

Sjefen for Østmarka HV-område, kaptein Asbjørn Ingeberg, berømmer Hærens våpenskole for servicen som er blitt gitt HV-området, som også fikk benytte innendørs skytekino samt utendørs skyte- og øvingsfelt.

–Oppholdet vårt har vært en drøm. Alt har fungert veldig bra, og uansett problem har alt latt seg løse. Kort og godt veldig profesjonelt av Hæren!

Over tre intense dager fikk lagførere, nestlagførere og troppssjefer i Østmarka heimevernsområde simulert en mengde ulike kampsituasjoner som gav god effekt.

Spesialistene ved Hærens våpenskole fikk mye skryt for den profesjonelle gjennomføringen og dermed det gode faglige utbyttet for Østmarka-befalet. Fra HV-02 trakk blant andre sjefssersjant Paal Tore Feet og operasjonsoffiser Roar Bækkelund (t.h.) i trådene.

Sverre Melleby er lagfører i et jegerlag.

Kongens nei;

Respekt! Ansvar! Mot!

Kong Haakon opplevde det. Oberst Eriksen opplevde det. Oberst Pran følte det. På et eller annet sted i livet har vi vel alle vært i situasjoner hvor tanke, tro, tvil og avveininger har fremstått som et kaotisk hele – i deg selv. Litt uoverstigelig og veldig vanskelig. Denne filmen handler om dét.

ANMELDELSE: JON VESTLI/BFO

Dette er ikke en vanlig filmanmeldelse om en film som ikke er en krigsfilm. Filmen er etter mitt syn fantastisk god tett opp til historien slik vi kjenner den, men den handler først og fremst om menneskene som opplever hendelsene. Selvfølgelig er det nok noen detaljer som ikke er korrekte – men dette er jo film! Se den, nyt den og tenk gjennom hva du egentlig så – for det er det siste jeg har gjort. Noen av tankene mine deles her.

KJERNEVERDIENE

i Forsvaret er «Respekt-Ansvar-Mot». Disse gir alle en rettesnor i det daglige – verdiene virker sånn. Og jo mer **internalisert de er – jo lettere er det** å benytte de som rettesnor for de valgene man skal ta. Kong Haakon valgte i 1905 et slagord «Alt for Norge». Dette ble hans rettesnor resten av livet. Forankringen til folket hadde han fått

gjennom folkeavstemningen før han takket ja, ledermandatet var tydelig. For oberst Birger Eriksen var nok avsnittet *«Saa vil vi og alle i Farens Stund troligen staa hinanden bi og ofre Liv og Blod for Konge, Fædreland og Flagets Hæder. Gud bevare Kongen og Fædrelandet.»* fra 1891 en setning som ga styrke når han klokken 0421 9. april ga ordre om å skyte med skarpt – til tross for at nøytralitetsvaktens reglement krevde at kommanderende admiral skulle gi denne.

Generaløytnant (p) Robert Mood sier om filmen at *««Kongens nei» kan lære ledere av i dag veldig mye om å håndtere et ansvar som menneske – med tvil, tro og frykt. Dét kommer veldig godt frem i filmen. Slik sett kan filmen bidra til å bygge integritet hos ledere»*. Han hevder videre at det er ikke slik at man kan sette seg ned og vurdere om man skal ta ansvar eller ei, eksempelvis når noe går galt, ut fra hvor mye man vil tjene eller tape på det. Med dét

mister man ansvarsdimensjonen i seg selv og sitt lederskap.

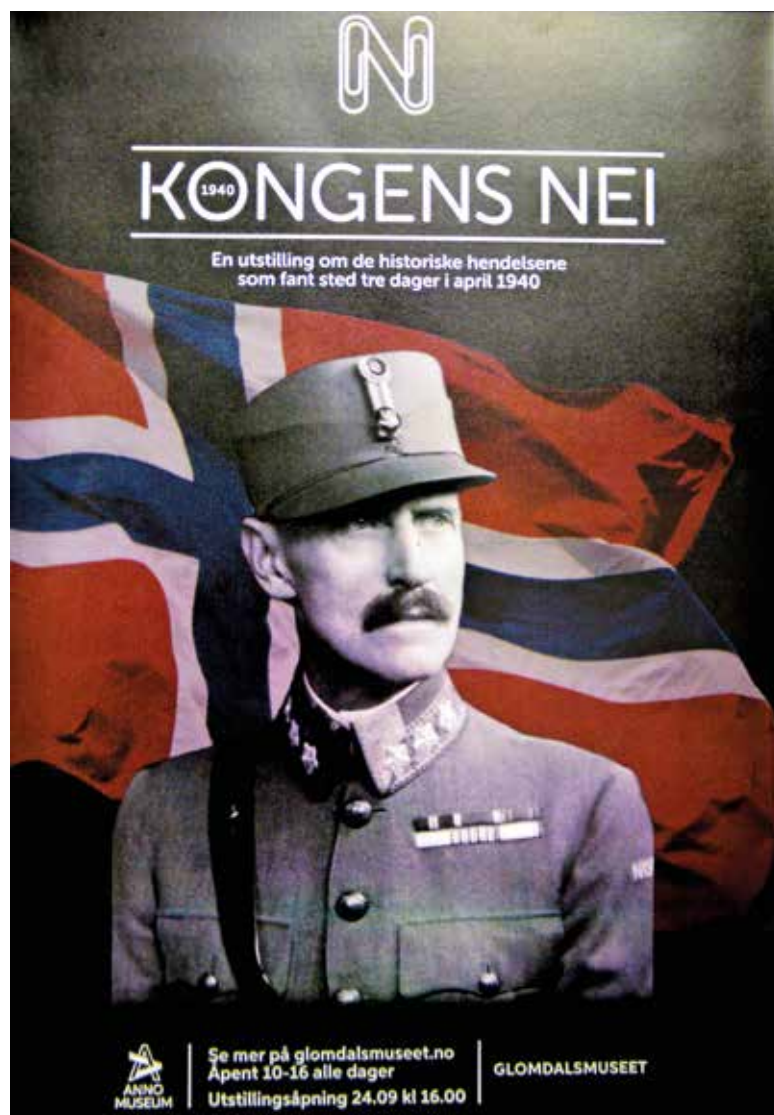
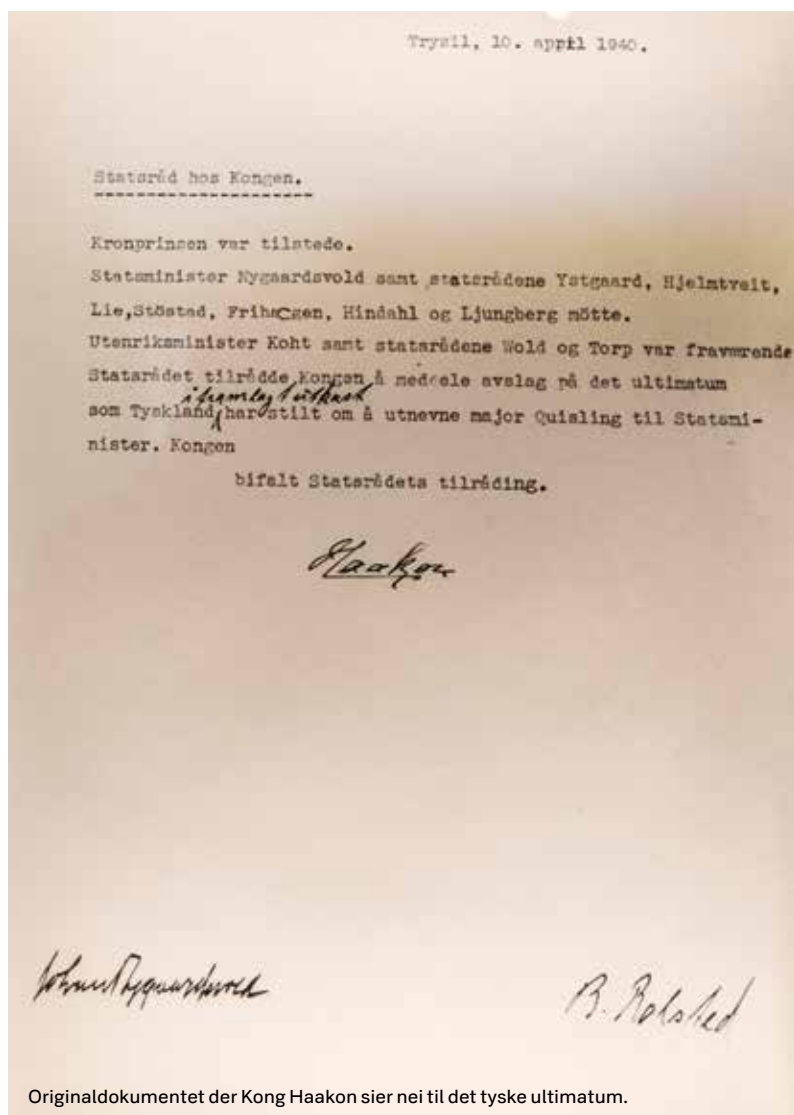
Du har et ansvar som leder. Hver dag, hvert sekund. Noen ganger må du selv også stå til ansvar for andres beslutninger og valg, slik Arne Pran gjorde det etter Vassdalsulykken 5. februar 1986. Ansvar blir derfor tungt å bære når det gjøres gjeldende, men ansvaret kan heller ikke velges bort dersom du skal kunne se deg selv i speilet hver dag resten av livet. Da må valget tas før du sier ja til stillingen.

I FORBINDELSE MED

filmpremieren 23. september åpnet Glomdalsmuseet – et kort (bokstavelig) BK-skudd fra Terningmoen, en utstilling om Kongens nei. Åpningen hadde to hovedtalere; Robert Mood og 17 år gamle Peder Magnus Norman fra Ung-MOT (Mot til å leve, MOT til å bry seg, MOT til å si nei). Begge har tatt vanskelige valg, begge har et sterkt verdisett, og begge kunne

Scene fra filmen, der Kongen og Kronprinsen flykter fra bomberegnet på Elverum.

assosiere verdiene og sine valg til Kongens tvil og vanskelige beslutning. Det var også godt å se at to personer, med så forskjellig livserfaring, fant styrke i sine verdier når beslutningene krevde det. Men som Peder sa det; «Det å si nei til noe er å si ja til noe annet». Jeg vil legge til at du også da må være tro mot deg selv.

Og det var vel akkurat dette Kong Haakon hadde i tankene når han møtte Hitlers sendebud på Elverum 10. april 1940

Robert Mood og 17 år gamle Peder Magnus Norman fra Ung-MOT holdt hovedtaler under åpningen.

– selv om dette «noe annet» innebar mulig lidelse og tap av menneskeliv, også sitt eget. På den annen side skulle han kunne leve med seg selv resten av livet.

FOR DET ER JO SLIK

at enkelte øyeblikk i livet blir husket for alltid. Noen skaper historie. «Kongens Nei» er filmen som gjennom tre dager i april 1940 gjenskaper et av de mest betydningsfulle beslutninger som er fattet av en nordmann. Det startet med Oberst Eriksen som skapte nok tid til at Kongen, Regjeringen og flere stortingspolitikere kunne flykte, og kulminerer når Kongen forlater Nyberg-sund på sin videre flukt gjennom Norge etter å ha sagt «Nei».

Betydningen av Kong Haakons er muligens større enn man kan tro; Noen hevder at dette førte til at Hitler gikk på sitt første nederlag ved Narvik, motstandskampen i Norge ble holdt i live fra England gjennom hele krigen og frykten for at Norge skulle falle bandt opp mange tyske avdelinger som kunne blitt benyttet i Europa for øvrig.

Så er det også slik at i historiens lys blir enkeltes valg (i øyeblikket) stående som geniale og andre som feilslåtte. Dette er

motets pris. For det er risikofyllt å ta ansvarsfulle valg. Det er vel også derfor vi får respekt for både de som feiler og de som lykkes. Kong Haakon hadde folkets respekt intakt frem til sin død, Oberst Eriksen kunne se seg i speilet hver dag resten av sitt liv selv om han ble svært dårlig behandlet etter krigen.

Anerkjennelsen kom først etter hans død. For det bør jo ikke være slik at de som tar sitt ansvar på alvor blir glemt eller skjøvet ut i kulden for evig og alltid når de mislykkes. Sendemann Kurt Brauer opplevde dette bokstavelig når han ble sendt til østfronten etter å ha «mislyktes» med å overtale Regjeringen om en diplomatisk løsning i Norge. Det bør ikke være sånn.

Grunnmuren for lederskapet er verdiene som etterleves. «Kongens Nei» handler om hvor vanskelig det er å være tro mot disse og seg selv. Den viser også at konsekvensene av lederbeslutninger går alle veier. Nedover (folket). Oppover (Hitler). Til siden (Kronprins Olav).

Det er derfor filmen er så aktuell – også i dag.

«FROGN PÅ LANGS»

Lørdag 11. september ble turmarsjen «Frogn på langs» gjennomført på Stupinn på grensen til Nesodden, med målgang på Ramme Gård i Hvitsten. En total lengde på 28 km. Rundt 220 deltakere stilte til start i strålende høstvær, deriblant en militær marsjgruppe, som gjennomførte turmarsjen for andre gang.

Bjørn Colding/Veterankompaniet Oscarsborg

Fra venstre løytnant Bjørn Colding, major Stein Erik Kirknes, sersjant Hans Selvær, fenrik Per Kjus og kaptein Steinar Holth. Bak, kultursoldat Martin Ingulstad som gjennomførte marsjen i uniform som linjeinfanterist fra 1808 inklusiv muskett.

IRAN MED EGNE UAV'ER!

Iransk tv viste i oktober en video av Irans Simorgh UAV på Kashan flyplass melder HJS Jane's. Dette beviser at Iran har klart å rekonstruere og bygge en amerikansk RQ-170 rekognoseringsdrone som krasjet øst i Iran desember 2011. Iran viste frem sin RQ-170 utgave i 2015, men dette er første gang den er sett flygende. De påstår at de nå har bygget en versjon som kan bære våpen, og som de kaller Saegheh, med mindre luftinntak, noe som tyder på at den ikke har turbofan motor. Filmklippet på Iransk tv kan tyde på at Iran bygger 10 UAV'er uten turbofan motor og to med. En av UAV'ene hadde fire missiler montert under vingene.

Einar Holst Clausen

Iransk Simorgh UAV filmet av Iransk tv i Kashan området.

Kina planlegger å bygge et nytt strategisk bombefly for å øke landets langdistanse- evne for levering av tyngre våpen.

NY KINESISK STRATEGISK LANGDISTANSEBOMBER?

Kinesiske nyhetsbyråer har annonsert at et nytt langdistanse- bombefly er under utvikling. Det Kinesiske Luftforsvaret (PLAAF) har i dag 120 XAC Hongzhaji (H)-6 bombefly, som er en oppgradert versjon av den Russiske 60-talls Tupolev Tu-16. Den kan bære inntil 9 tonn bomber/missiler i kroppen, eller på 6 festepunkter på vingene. Operasjonsradius er 3.500 km. Det er usikkert om det nye bombeflyet er en helt ny konstruksjon, eller en modernisering av eksisterende H-6. I følge Janes Defence Weekly's kilder, har Kina de siste år gjort store fremskritt på konstruksjons-siden når det gjelder fly, men mangler mye utvikling av motorer.

Einar Holst Clausen

KONGSBERG INNGÅR KONTRAKT FOR OPPGRADERING AV ULA-KLASSE UBÅTER VERDT 220 MILLIONER KRONER

Kongsberg Defence Systems (KONGSBERG) har inngått kontrakt med Forsvarsmateriell for oppgradering av deler av hovedvåpensystemet på de norske ULA-klasse ubåtene. Kontraktsverdien er 220 millioner kroner, og vil bli levert over fire år. KONGSBERG har levert kampsystemet til ULA-klasse ubåtene og har gjennomført flere oppgraderinger over mange år som nå også vil omfatte elektronikk og funksjonalitet for håndtering av ubåtenes torpedoer. Denne oppgraderingen vil bidra til å holde ULA-klasse ubåtene operative inntil ny generasjon ubåt blir innfasat.

Pressemelding. Red.anmrk: Det er bra at ULA-klassen rekker å få denne oppdateringen rett før de skal fases ut da.

Einar Holst Clausen

KONGSBERG

Northrop Grummans MQ 4C Triton.

NORTHROP GRUMMANS UAV MQ-4C BESTO TESTEN MED GLANS

I en pressemelding fra Northrop Grumman, kan man lese at et fullt «Test Team» fra US Navy, Air Test and Evaluation Squadrons, Unmanned Patrol Squadron og Northrop Grumman, har demonstrert MQ-4C Tritons potensiale og egenskaper under tester. Dette er en fullføring på testing av alle operative systemer, for å bekrefte Tritons evne til å beskytte marinen mot trusler. Marinen og test-teamene var svært fornøyde med resultatet på de bilder og data de mottok fra Triton, fra alle testhøyder.

Fartøyet evne til å klassifisere mål, og videresende alle data, fungerte meget tilfredsstillende. Triton overførte også «live» video av oppdagede fartøy, til en P-8 Poseidon i operasjonsområdet, noe som bekrefter Tritons evne til å oppdage, følge, klassifisere og identifisere trusler til havs.

Einar Holst Clausen

NYTT LETT MASKINGEVÆR FRA KALASHNIKOV

I følge Jane's viste den russiske Kalashnikov Group frem sitt nye RPK-16 lette maskingevær under våpenmessen Army 2016 utenfor Moskva i september. Den er planlagt å erstatte den gamle RPK-74. Det skal ha et caliber på 5.45x39mm som forgjengeren.

RPK-16 kan avfyre 7N6, 7N10, 7T3, and 7T3M ammunisjon. Vekten er 6 kg, lengde 1,076 mm, kort løpslengde 370 mm, lang løpslengde 550 mm. Magasin på 30 eller 96 skudd, og den er effektiv ut til 800 meter. RPK-16 har utskiftbare løp, picatinny skinner for optisk/rødpunkt sikte, har ergonomisk pistolgrep og sammenleggbare kolbe.

Einar Holst Clausen

Kalashnikov RPK 16 lett maskingevær.

SVERIGE KJØPER YTTERLIGERE 24 ARCHER ARTILLERI-SYSTEMER

Det svenske forsvaret kjøper også de 24 BAE Systems Archer SPH'ene som var planlagt solgt til Norge. Svenskene reduserer heller utgifter til internasjonale operasjoner. Den svenske forsvarsministeren Peter Hultquist sier at dette er for å ytterligere styrke artillerikapasiteten i det svenske forsvaret. Halvparten av 24 Archer artillerivognene skal lagres og resterende planlegges solgt til utlandet. Det er den svenske hærens 9. Artilleriregiment i Boden/Nord-Sverige som opererer Archer. Sverige tar tydeligvis seriøse grep i forhold til økt spenning i Europa.

Einar Holst Clausen

Svenskenes Archer.

Russisk T 15.

RUSSLAND BYGGER EN STADIG MER OFFENSIV MILITÆRMAKT

På siden til NATO Strategic Communications Centre of Excellence, skjer det i følge seniorforsker Dr Igor Sutyagin, en stor forandring i det russiske forsvaret. Forandringen er ikke størrelsen, men det faktum at fra å ha hovedvekt på defensive operasjoner, utrustes nå forsvaret for storskala offensive operasjoner. De Baltiske landene er fra før av meget skeptiske og bekymret for utviklingen, og nå har også Sverige reagert, ved å plassere styrker på Gotland igjen. De er ti år siden de hadde styrker der.

Einar Holst Clausen

Forsvaret ved et veiskille

Vi står nå midt i en svært viktig forsvarsdebatt som forhåpentligvis vil føre til at Norge vil få et mer robust og moderne forsvar. Ingen benekter at vi trenger både kampfly, fregatter og ubåter. Antallet har jeg ingen kompetanse til å kunne fastslå. Men de marine- og flystyrker vil i fremtiden skal ha, må vi sikre at vi kan bemanne. Fly på bakken eller marinefartøy ved kai i Bergen, gir oss ingen sikkerhet, ei heller fartøy som brukes som reservedelslager. Men en kommer ikke unna at i et langstrakt land med svært varierende terreng, også trengs soldater på bakken - over hele landet. Et høyteknologisk forsvar uten tilstrekkelige bakkestyrker vil være sterkt avhengig av hjelp utenfra, en hjelp som kanskje ikke kommer i tide. Slike sjanser må vi ikke ta! Og krig føres nå også på en annen måte. Hybrid krigføring er ikke bare et nytt begrep, men en virkelighet.

Den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa er en helt annen enn for få år siden. Russland er de facto i krig med Ukraina på tredje året, landet «omringer Ukraina» skrev VG den 28. august. Og russiske styrker står også på både moldavisk og georgisk territorium. De baltiske land, alle medlemmer av NATO, føler seg truet. I en slik situasjon føles det underlig at det kommer forslag om ytterlig å svekke Heimevernet. Det bør heller styrkes med flere øvingsdøgn for alle HV-soldater – hvert år! Videre bør O16-avdelingene gjenopprettes og kystjegerkommandoen inngå i marinejegerkommandoen.

Det er nå på høy tid at det nå blir ro rundt Heimevernets styrkeoppsetting og struktur. Å legge ned HV-11 og Setnesmoen militærleir ved Åndalsnes – den eneste mellom Bergen og Trondheim, er det neppe penger å spare på. Og så må vi ikke glemme at det er noe som heter forsvarsvilje, den er utrolig viktig og kan ikke måles i kroner og ører!

Nils Tore Gjerde

Tidligere befal ved HV-11404 og medlem av Romsdal forsvarsforening

Last ned Offisersbladet-appen – få en annerledes leseopplevelse!

(Til Ipad)

Last ned utgavene
og du har ditt eget
Offisersbladet-bibliotek.

Fremragende bildekvalitet
på lesebrett-utgaven, og
tekstspalter du selv drar
opp med fingeren.

Offisersbladets app!

Forsvarskonsept og tek

WALTER CHRISTIAN HÅLAND, MAJOR (PENSJONERT)

Debatten om Forsvarets langtidsprogram som foregikk før framleggingen av Regjeringens Statsbudsjett for 2017, utøste uenighet om selve forsvarskonseptet. Størstedelen av den opphetede debatten om langtidsplanen handlet om hvilken rolle Hæren og Heimevernet skal ha i fremtiden. Det argumenteres omkring et nasjonalt, territorielt forsvar. Kjernen i problemet er om Hæren som landmakt for et land som Norge er forbikjørt av den teknologiske utviklingen. Generelt er det en fagmilitær enighet om at det er riktig å satse på F-35 kampfly med langtrekkende og effektive våpen, på spesialsoldater og på etterretning. Slik sett er innretningen på langtidsplanen god. Kritikere av planen hevder at militærmakten på land blir prioritert ned til fordel for ubåter og jagerfly og at det svekker Forsvaret. De mener blant annet at Norge trenger et forsvar som både kan takle tradisjonell krig, hybridkrig og en type krigføring vi i dag ikke vet hvordan kan arte seg. Det hevdtes sterkt om at Forsvaret må by på troverdig motstand her hjemme, samtidig som at ankomsten for allierte som kommer til unnsetning må sikres. I tillegg må Forsvaret stille soldater til et alliert land som er truet. Det argumenteres også med at

Hæren må utvikles i takt med den teknologiske utviklingen. Videre gjentas noe som mange mener også er selvfølgeligheter om at Hæren må ha evne til å samvirke med moderne robuste plattformer og at Forsvaret må være i stand til å samarbeide med allierte og evne til å forsvare eget territorium. Skal Hærens organisasjon hovedsakelig i en tid framover forbli som den er i dag, er det nødvendig å følge opp de moderniseringsbehovene som er vedtatt. Dette handler om moderne artilleri, stridsvogner og kampluftvern. I følge langtidsplanen skal fremtidens landmakt utredes på nytt og de store prosjektene til Hæren er derfor utsatt.

NYVÅPENTEKNOLOGI

De som er for en ny og balansert organisasjonsmodell mellom Sjøforsvaret, Luftforsvaret og Hæren, argumenterer med at varslingstiden er dramatisk redusert siden den kalde krigens tid. En tung mekanisert brigade kan umulig greie å være til stede på rett sted til rett tid. En mekanisert brigade har ikke mulighet til å dekke områdene fra Troms og til den russiske grensen i øst. Tunge mekaniserte elementer er derfor ikke svaret på fremtidens utfordringer. Å spre mindre avdelinger utover, f.eks. i Finnmark, gir heller ingen reell avskrekkingseffekt så lenge de ikke

er i stand til å ta opp kampen og drive en motstander tilbake. Forsvaret av Finnmark har vært et problem. I dag finnes moderne våpensystemer som gir helt andre muligheter. De har langtrekkende og presis ildkraft, våpensystemer som også norsk forsvarsindustri leverer. Fregattene og kystkorvettene leverer langtrekkende presisjonsvåpen og høyteknologi. F-35 flyene skal også gjøre den jobben. Ved å koble kommunikasjonsmessig sammen hær med skip og fly som er i luften, kan langt rekkende og presis ildkraft leveres effektivt. Med det får Forsvaret evnen til å flytte ild til dit angrep forekommer, med et minimum av tidstap og et minimum av mannskaper.

Hensikten med denne artikkelen er å beskrive det våpenet som skal avskrekke en angriper.

NAVAL STRIKE MISSILE OG JOINT STRIKE MISSILE

Naval Strike Missile (NSM) er operative om bord på de norske fregattene og kystkorvettene og vil utgjøre Forsvarets hovedvåpen for overflatekrigføring. Det polske forsvarer nytt NSM i sitt kystforsvar med lastebil monterte avfyringsramper. Malaysia har også anskaffet NSM. NSM er «hylleware» og er under serieproduksjon av Kongsberg Defence Systems (Kongsberg). NSM er betegnet

Telemark bataljon på øvelsen Joint Viking i Finnmark. Foto: Filip Østrem/Forsvaret

Forward observer system – FOI 2000 (Vinghøg AS) er et system som er kompakt, har lett vekt og er et sofistikert instrument som er utviklet for mållokalisering og å anviser presise og nøyaktige målkoordinater i forbindelse med å slå ut fiendtlige mål under dag og natt operasjoner. Foto: SIMRAD OPTRONICS ASA

som et femte-generasjons krysser missil-system som raskt kan tas i bruk operativt. En fler-rolle versjon av NSM er under utvikling. Det nye missilet er benevnt Joint Strike Missile (JSM). JSM vil bli integrert i F-35 Lightning II «Joint Strike Fighter». Det pågår studier om utvikling av en versjon som kan sendes ut fra torpedo-røret til en ubåt.

NÅR ERFARING TELLER

Norges store areal og lange kystlinje stiller spesielle krav til våpensystemer. Forgjengeren til NSM, Kongsberg Penguin ble det første anti-skip kryssermissilet som ble utviklet i Vesten. Dette missilet er blitt kontinuerlig oppdatert og er i dag et avansert heldigitalisert styrt våpensystem med flere valgbare flyge profiler og kurs variable retninger. Penguin, i forskjellige versjoner, brukes av ni nasjoner og kan startes fra forskjellige våpenplattformer som overflate marine fartøyer, helikoptre og Penguin ble sertifisert for F-16 jagerflyet. Akkurat som Penguin er NSM i stand til å fly over og rundt land formasjoner, fly like over sjø overflatens bølgetopper og utføre hurtige og variable unnvikelses manøvrer i slutfasen slik at fiendens luftvern våpensystemer får vanskeligheter med å stanse anslaget og hindre ødeleggelsen fra det høy effektive stridshodet.

KONGSBERG NAVAL STRIKE MISSILE (NSM)

NSM er et sjøfartøy basert kryssermissil som er utviklet etter kravene for bruk på den norske marinens NANSEN fregatt klassen, SKJOLD kystkorvett klassen og den landbaserte varianten som er utviklet for det polske kystforsvaret. Et kryssermissil er definert som et en gangs bruks, uten pilot, selv-styrende, med motor for kontinuerlig framdrift, stridshode, og som flyr som et fly. USAs GM-84 Harpoon ble først introdusert i 1977. Harpoon ble opprinnelig utviklet for U.S. Navy og det skulle være et basis anti-fartøy missilet for hele marine flåten. I 1979 ble en fly bårn versjon tatt i bruk for marinens P-3C Orion maritime overvåkingsfly. NSM er et moderne missil som ble utviklet i løpet av de siste 10-15 årene og som er designet for bruk i kystnære områder og over åpent hav. NSM er en femte generasjon kryssermissil sammenlignet med første generasjon GM-84 Harpoon.

NSM MISSILETS NØKKELEGENSKAPER

Det er et missil med økte «stealth» – egenskaper i design og ved bruk av kompositt materialer som gir missilet en lett vekt på 407 kg. Lengden er 3,96 m og det støtes ut av beholderen med en booster motor og drives i flyge banen av en liten JP-10

turbojet motor. Missilet holder en justerbar sub sonisk hastighet ut til en rekkevidde på > 100+ nautiske mil. Rekkevidden er avhengig av flyge profilen. NSM flyr mot målet assistert av «Global Positioning System/Inertial Navigation System (GPS/INS)», og med terreng tilpassingssystemet TERPROM. NSM flyr ekstremt lavt over sjø overflaten og tilpasser seg høyden på sjøbølge toppene. Målvalg teknologien gjør at NSM har egenkapasitet for selvstendig måloppdagelse, målidentifikasjon og å skjelne mellom sjømål og landmål. I sluttangrepsfasen gjør kombinasjonen av intelligent bilde infra-rød (I₃R) teknologi og automatisk mål gjenkjenning, som kan inkludere spesifikke områder på overflatefartøyet, at missilet fin innstiller seg mot angreps treffpunktet.

OVERLEVELSESEVNE MOT VÅPENSYSTEMER SOM SKAL USKADELIGGJØRE INNKOMMENDE MISSILER

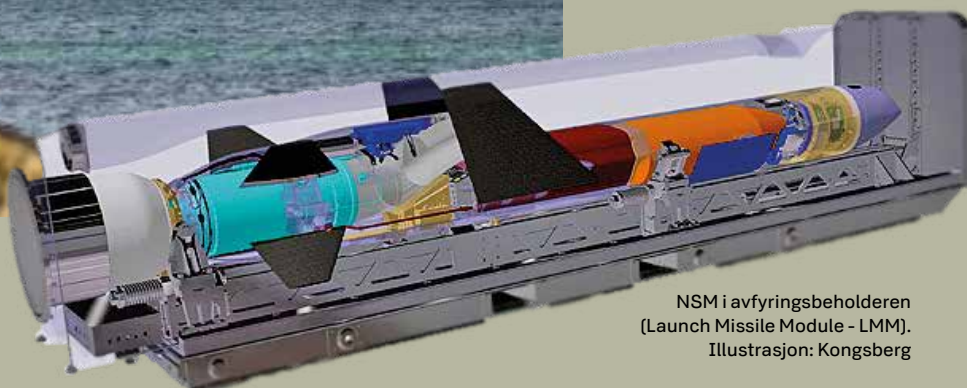
NSM er et kryssermissil som er optimalisert på alle nivåer, «stealth» og med variabel flyhøyde som «Sea Skim/Super Sea Skim». Før avfyrings-knappen trykkes, utføres en avansert oppdrags-planlegging. Sammenlignet med for eksempel den gamle generasjonen Harpoon missilet med aktiv radar styring, har NSM ikke et

NSM er operative ombord i den norske marinens skip Fridtjof Nansen-klasse AEGIS fregattene og luftpute katamaranen Skjold-klasse kystkorvettene. Foto: Vegard Oen Hatten/Forsvaret

Dimensions:

- Length: 4.10m (161.4 in)
- Width: 0.85m (33.5in)
- Height: 0.90m (35.5in)

NSM i avfyringsbeholderen (Launch Missile Module - LMM). Illustrasjon: Kongsberg

Total weight of LMM: 885 kg (1951 lb.)

tradisjonelt radar søkerhodet og har derfor ingen avslørende radar-frekvens utstråling. NSM flyr med en optimalisert flyge profil og terrengfølging. Den lave flyge høyden, under radaren horisonten, vanskeliggjør også fiendtlige radarers deteksjon. Missilets lave «Radar Cross Section» og I_R søker gjør NSM helt passiv, og sender derfor ingen advarsel til fiendtlige skips elektroniske mottiltaks støtte systemer som gjenkjenner radar stråling. Samtidig gjør missilformen at fiendens aktive radar målsøking ikke fanger opp NSM tidnok. Alt dette er en del av NSMs signatur reduksjon. Når NSM nærmer seg målet er den interne programmering utformet for å skape en uforutsigbar, slutfase unna manøvrerings flyging. NSM er svært smidig med en høy subsonisk siste fase hastighet med > 1: 1 skyvekraft-til-vekt, og gjør høye -G unna manøvrer for å motvirke nær støtte anti-missil våpen og andre kort rekkevidde forsvarssystemer.

MÅLVALG – AUTONOM MÅLGJENKJENNING

Den innebygde måldatabasen er programmert for angreps fasenes utfordringer og målgjenkjenningens søkeren sikrer at riktig mål på sjøen eller på land, blir oppdaget, gjenkjent og truffet på riktig punkt. Den autonome målgjenkjenningen muliggjør en nær null sannsynlighet for et utilsiktet angrep mot et sivilt skip, selv om det er tett skipstrafikk. Det autonome mål gjenkjenningen er programmert sammenfallende med ulike regler for mål

bekjempelse. Måloppdagelse og gjenkjenning blir ikke hindret av et elektronisk støymiljø. Systemet har en programmeringsbar evne til å møte en rekke begrensninger og forskjellige forhold ved oppdrags planleggingen. En datalink gjør at missilet kan reprogrammes i flukten, hvis målet forsvinner eller en høyere prioritet trussel oppstår. En hurtig oppdragsplanlegging er aktivert med fleksible mål maler som er lagret og som muliggjør raske mål endringer.

ØDELEGGELSE EFFEKT

Stridshodet til NSM har et «strap-in design» med en spreng effektor som er omsluttet med titan metall og det har et programmerbart, intelligent, fler-valgs brannrør. Stridshodet er kvalifisert for «ufølsom» ammunisjon, et sprengstoff-middel som tåler det meste, skudd, varme etc., under håndtering og oppbevaring, men denne type sprengstoff er det mest effektive som lages i dag. Med et ønsket treffpunktet på målet som søkerhodet programmeres med, oppdager søkeren det bestemte treffpunktet og sikter seg inn på det i siste sekund.

Når NSM låser seg på og slår inn i et skips eller et landmål, har det 120 kg høyeksplosive stridshodet med en kontrollert fragmenterings virkning en ødeleggende effekt.

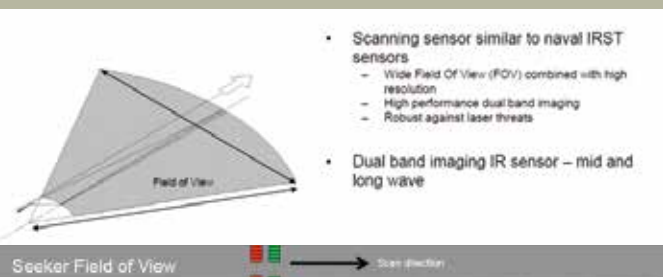
BEVISTE KAPASITETER - NSM TESTER

- I perioden 2006 - 2011 ble det gjennomført flere avfyringer med NSM ved Pt. Mugu Missile Test Range, CA. Disse

«nøkkel» testene viste NSM egenskaper mot mål på åpent hav, ved kyst og mot land mål.

Seks avfyringstester ble utført i perioden 2012 -2013 ved Andøya raketttskytefelt. Disse viktige testene ble utført med plattform integrasjon, autonom mål gjenkjenning, skarpt stridshode, og kryssing over en «ingen angreps sone».

- 10 oktober 2012, markerte det norske Sjøforsvaret en milepæl ved å avfyre et NSM sjømålsmissil for første gang fra et Skjold-klasse fartøy, kystkorvetten HMS Glimt.
- En annen milepæl, 6. mai 2013, ble den utrangerte norske fregatten KNM Oslo truffet og ødelagt av det «super dødelige» stridshodet til NSM.
- Under øvelse SINKEX som var en del av «Rim of the Pacific (RIMPAC) Exercise 2014», ble de utrangerte fartøyene USS Ogden (LPD-5) og USS Tuscaloosa (LST 1187) truffet og senket av Harpoon missiler fra den sør-koreanske ubåten LeeSunSing og NSM missiler fra fregatten KNM Fridtjof Nansen.
- Samme år, 24. september 2014, ble en NSM vellykket avfyrt fra den amerikanske marinens USS Coronado Littoral Combat Ship (LCS-4). Formålet med testen var for den amerikanske marinen å evaluere sine kapasiteter om NSM kan utvide anti-overflatekrigføringen rollen til LCS fartøyene. *“This has been one of my best days in my naval career”,* sa Commander Allen Adkins, Commanding

...og er på vei med sitt 125 kg fler-rolle spreng/kontrollert fragmentering stridshode for å gjøre jobben som i dette tilfellet er å slå inn i den utrangerte norske fregatten KNM Oslo på et bestemt treffpunkt. Figuren viser deteksjon – skanningen til den kjølte bilde IR-søkeren. Illustrasjon: Kongsberg

...og missilet treffer med ødeleggende effekt, den utrangerte norske fregatten KNM Oslo. Foto: Peder Torp Mathisen/Forsvaret

En Skjold-klasse kystkorvett avfyre anti-fartøy NSM ut ved en solid rakett booster som blir frastøtt når den brenner ut, og kryssermissilet drives fram mot målet i en høy sub-sonisk hastighet ved en turbojet maskin... Foto: Sjøforsvaret

Officer, USS Coronado (<https://www.youtube.com/watch?v=UuMU-lc8DZw>).

KONGSBERG OG RAYTHEON

Kongsberg og Raytheon har gått sammen om å lansere NSM som LCS fartøyenes «over-horisonten sjømålsmissil». Kongsberg forventer å motta en kontrakt fra den amerikanske marinen om å gi utstyrs og test flygings tjenester til støtte for NSM ved «Foreign Comparative Testing (FCT) Fase II» demonstrasjons tester som er planlagt å være ferdig innen juli-september 2018. FCT fase II-programmet er ment å teste den operative installasjonen og å foreta systemtesting i forbindelse med USS Freedom (LCS 1) neste deployering (den amerikanske marinens første «Littoral combat Ship»). Ved denne kontrakten, vil Kongsberg levere NSM-missiler, skipsutstyr, inkludert dekk montert missil ramper, og utføre installasjon og integrasjon på LCS 1. Som en del av programmet, vil Kongsberg også utføre opplæring og etablere et treningsanlegg. Etter planen skal NSM kunne produseres, integreres og testes i USA fra neste år. Dette skal foregå ved Raytheons fabrikk i Tucson, Arizona, mens utskyttingsrampene skal produseres ved selskapets anlegg i Louisville, Kentucky.

JOINT STRIKE MISSILE (JSM)

JSM er under utvikling og skal sertifiseres for F-35 Lightning II. Hovedhensikten med angrepsflyet F-35 er at det kan brukes med et moderne, lang rekkevidde angreps missil både til bruk mot

fiendtlige krigsfartøyer, og at dette missilet også har slagkraft mot mål på bakken. Det ble bestemt at det skulle utvikles et kryssermissil, JSM basert på NSM. Fordi F-35 er en våpenplattform med «stealth»-egenskaper, tilpasser Kongsberg NSM ved å endre missilets design slik at det passer det innvendige våpenrommet til F-35. Utvendig båret våpenlast gir kraftig radarekko og luftmotstand. Når missilet er innelukket i skroget, beholder F-35 sine «stealth»-egenskaper. NSM har luftinntaket under siden av missilskroget, mens JSM har to inntak på sidene på missilskroget. Vingene er også endret litt, for å passe inn i våpenrommet.

FORSKJELLER NSM - JSM

SATCOM utstyret til Fridtjof Nansen-klassen og Skjold-klassen samt kommunikasjonssystemet Link-16 muliggjør samvirke i fellesoperasjoner og med nasjonale styrker. Ved JSM vil Link 16 bli brukt og det er vil også ha evne til å fly over kupert land terreng. Denne evnen vil bli etter montert i NSM. JSM ytre skrog form er endret for å passe i F-35A/C flyenes innvendige våpenrom. JSM størrelse er litt redusert til 3,7 m og vekten er redusert til 307 kg. Fordi JSM utløses under fart, økes rekkevidden til over 280 km (150 nautiske mil), og enda lengre rekkevidde hvis JSM utløses fra stor høyde. Utviklings Fase 2 er ferdig, inkludert det detaljerte designet og integrasjons kontroll at det passer for F-18, F/A-18 Super Hornet, og F-35A. Fase 3 vil

fullføre utviklingen av JSM, og Kongsberg vil være klar for serie produksjon. JSM har en slankere missilskrog profil enn NSM og det har også gjort det til en basis for to fremtidige design: en ubåtlansert variant som kan passe inn i en 533 mm torpedo utskyttings rør, og en variant med en booster for vertikal avfyring fra celler som MK 41 Vertical Launching System (VLS). Det er en verdens standard for skips bårne missilutskyttings systemer. Norge tar sikte på at JSM vil være operativ i 2020, men det kan også være nødvendig å involvere bruk av missilet med F-16, som ikke lenger nytter Penguin-missilene. F-35A Integrasjon vil begynne i forbindelse med F-35 Block 4 programvare innføringen i 2022-2024.

KONGSBERG OG PGZ SAMARBEID

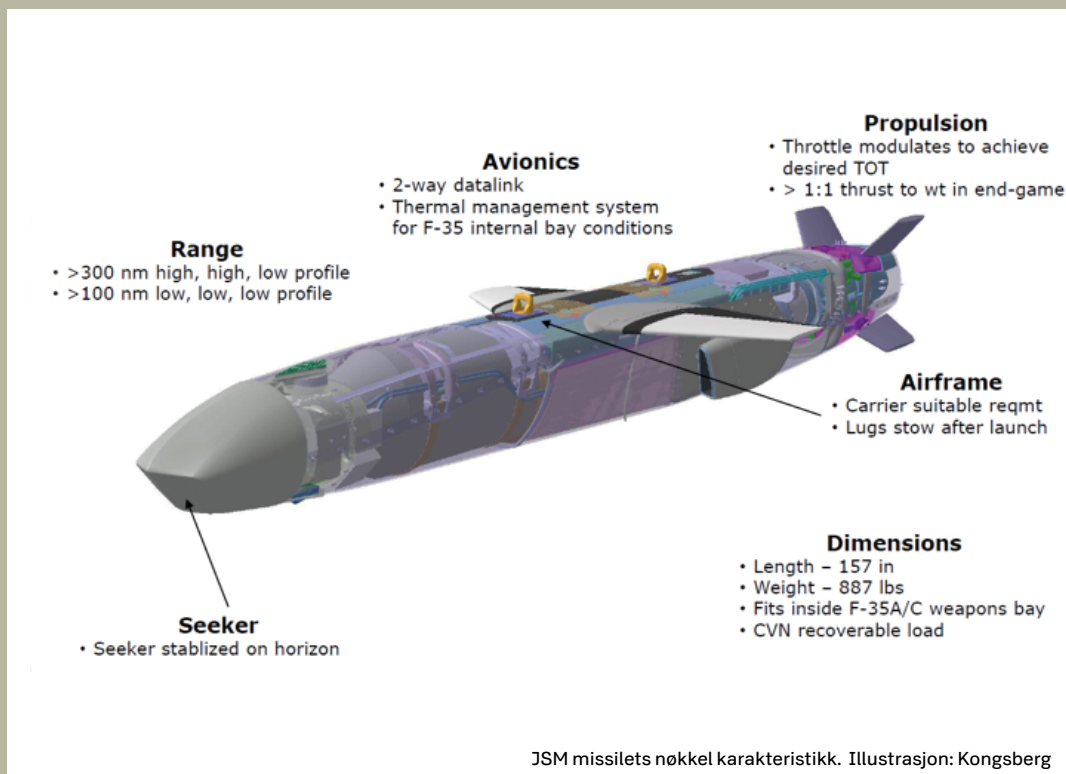
Kongsberg Defence Systems (Kongsberg) har inngått avtale med PGZ (Polska Grupa Zbrojeniowa - PGZ) for å utvikle forretningsmuligheter i samarbeid. Kongsberg med sine 7500 ansatte og PGZ med sine 17500 ansatte er begge betydelige europeiske forsvarsindustribedrifter. Kongsberg og PGZ har et langt og vellykket samarbeid ved leveransene av NSM til det land baserte Kyst Missile Systemet for den polske marinen. Med denne nye avtalen, forlenger de to selskapene samarbeidet og de følger opp nye muligheter når det gjelder luftvern, marine programmer og romvirksomhet med sikte på å bygge et langsiktig partnerskap for det polske og internasjonale markeder.

6. mai 2013, det super dødelige NSM, som ble avfyrt fra en Skjold-klasse kystkorvett, har kappet av «hodet» til KNM Oslo. Foto: Peder Torp Mathisen/Forsvaret

Modell i riktig størrelse av Kongsbergs Joint Strike Missile (JSM) og en skala modell av F-35 med åpne luker til våpen last rommet. JSM er den luftbårne varianten av NSM som er designet for F-35 etter kravene til det norske luftfor svaret og medbringes i de innvendige våpenrommene, men ekstra JSM kan i tillegg bæres i utvendige oppheng. Foto: Torbjørn Kjosvold/Forsvaret

JSM missilets nøkkel karakteristikk. Illustrasjon: Kongsberg

Kystforsvar

og forsvar av Noreg

Langtidsplanen for forsvaret legg opp til ein forsvarsstruktur utan eit kystforsvar. Ein slik struktur vil gjere det svært vanskeleg å forsvare Noreg og inneber i røynda at me gir opp ei sjølvstendig evne til forsvar.

AV ORLOGSKAPTEIN TOR IVAR STRØMMEN

BAKGRUNN

I Langtidsplan for Forsvaret (LTP) legg Regjeringa opp til ein marinestruktur på fem fregattar, fire ubåtar og eit udefinert tal på modulbasert mineryddingskapasitetar, samt Skjold-klassen fram til F35 er operativ. I tillegg kjem maritime patruljefly, helikopter og F35 kampfly med JSM, altså maritim luftmakt. Ifølgje Regjeringa, med støtte frå Forsvarssjefen og jamvel Generalinspektøren for Sjøforsvaret, skal dette vere tilstrekkeleg til å ivareta forsvaret av Noreg på og frå havet inntil allierte forsterkingar kjem. Dette meiner eg

er fagleg feil. Min påstand er at LTP sine strukturval inneber ei sterk innskrenking av norsk sjømakt si evne til å løyse sine tre hovudoppgåver. LTP gir dimed motstandaren store strategiske, operasjonelle og taktiske føremoner og inneber i røynda ein strategisk fallitterklæring med di me då går frå ein ambisjon om å forsvare Noreg, til ein ambisjon om å yte tidleg og tung motstand for å kunne engasjere andre til forsvar av Noreg.

KVA LIGG TIL GRUNN FOR LTP?

Grunnlaget for Regjeringa sitt forslag er sjølvstendig vurderingar kring trugslar og oppgåver, men også militære utviklings-

trekk, samt sjølvstendig økonomi. Det har skrift og debattar kome tydeleg fram at Regjeringa og jamvel Forsvarssjefen sine vurderingar kring Noreg si trong for sjøstridskrefter er basert på to hovudpåstandar kring russisk militærmakt. Den første er den russiske såkalla Anti-Access/Area Denial (A2/AD) tilnærminga, altså ei tilnærming til krigføring fokusert på å hindre ein motstandar frå å operere militære styrker nær, inn i, eller i ein omstridd region. Slike kapasitetar utgjer utvilsamt eit sentralt element i russisk militær tenking og er allereie etablert i form av integrerte langtrekkande våpensystem for å nekte tilgang til luft-, hav- og landområde

Kystjegere på utkikkspost. Foto Torbjørn Kjøvold.

i Barentsregionen. Den andre hovudpåstanden bak LTP sine konklusjonar kring sjømakta er at russisk maritim maktprosjering no og i framtida vil hoppe over kystsona, altså at kystsona ikkje lengre er relevant. Dette hevda både statssekretær i FD, Øystein Bø, og Generalinspektøren for Sjøforsvaret i klåre ordelag under Sjømaktsseminar i Ulvik 7.-9. september 2016. Dei hevda jamvel at påstanden var prova gjennom kva me har sett på Krim og i Syria.

Nedanfor vil eg syne at konsekvensane av den første hovudpåstanden er misforstått, og at den andre påstanden er direkte feil. Kystsonen og kystforsvar er truleg meir relevant enn nokon gang og faktisk det viktigaste militærgeografiske domenet me har i forsvaret av Noreg.

ANTI-ACCESS/AREA DENIAL OG KYSTSONEN

Ei A2/AD tilnærming er ei strategisk tilnærming for å forsvare seg mot ein motstandar som er vurdert som overlegen i kapasitet og eller dugleik. Dersom ein over-

legen motstandar får lov til å utnytte si styrke, så må ein pårekna å tape. Difor er målsetjinga med A2/AD å hindre ein motstandar frå å føre sine overlegne styrker inn i, eller å operere tilstrekkeleg fritt i eit omstridd område. Lukkast ein, så kan ein hindre den overlegne sida frå å slå ut eller mot eins strategiske eller operasjonelle tyngdepunkt, ein hindrar då den overlegne sida frå å vinne. Tilnærminga har ikkje berre som mål å skape ein fastlåst situasjon, men skal helst også føre til utmatting av angriparen sine kapasitetar gjennom gradvise tap og vil dimed på sikt fjerne den overlegne sida si evne til å råke det strategiske tyngdepunktet i det heile. Dette er ikkje ei ny tilnærming i krig, men ei tilnærming som er blitt meir potent gjennom innføringa av integrerte langtrekkande presisjonsvåpen i eit stort omfang.

Hovudføremålet til dei russiske A2/AD-kapasitetane på Kola er å hindre USA/NATO frå å bruke sine overlegne maritime styrker mot Russland sitt strategiske tyngdepunkt, altså mot andreslagskapasiteten til

dei strategiske ubåtane (SSBN). Dette er ein lut i kva me kjenner som Bastionforsvaret. Skal eit slikt system fungere med stort sannsyn for å lukkast, så må det ha operativ djupne langt utover kva noverande disponeringar gir. Ved ei etablering av Bastionforsvaret, noko ein vil sjå når Russland ser si atomavskrekking som både avgjerande for eigen tryggleik og truga, så må Russland ekspandere nektingsområdet vesentleg vestover. Dette kan dei berre gjere gjennom å etablere framskotne A2/AD-noder på nykelpunkt i Noreg og på våre arktiske øyer, samt gjennom bruk av ubåtar, fly og overflatefartøy med nektingskapasitet i sjø- og luftdomenet.

Russisk A2/AD er altså ikkje eit offensivt middel retta mot Noreg, men eit strategisk defensivt middel som inneber trong for å nytte norsk territorium dersom det skal vere truverdig og robust. Dette inneber dessutan at Noreg vil kunne bli ein kamparena sjølv om me ikkje har eigne konflikhtar med Russland, altså som resultat av hendingar og militære utviklingstrekk

Russisk Kirov klasse slagkrysser.

Kystforsvaret/Skjold klasse avfyrrer NSM. Foto Forsvaret.

andre stadar i verda. Russiske A2/AD-kapasitetar inneber tre vesentlege operative utfordringar og moglegheiter for norske stridskrefter. For det første må norske einingar kunne overleve og operere, dvs. levere eldkraft, innanfor den russisk nektingssona. På det opne havet er dette i røynda berre mogleg å gjere med ubåtar og sjøminar, men i tillegg kan me utnytte skjergarden sine styrkemultipliserande effektar, altså at spesielt tilpassa og trenar fartøy der kan operere skjult og vere tilnærma immun mot typiske A2/AD-kapasitetar, som operasjonsbase for taktiske offensivar ut i ope hav.

For det andre, så vil ei utviding av A2/AD-sona til Russland innebere trong for tilgang til norsk territorium, ein tilgang som i svært avgrensa grad kan fåast eller understøttast på andre måtar enn ved hjelp av maritime kommunikasjonar med di Russland sin lufttransportkapasitet av så tungt materiell er liten og sårbar. Dei må altså inn i kystsonen med maritime einingar, og for gjere det, så må dei etablere sjøkontroll i dei littorale farvatna der og når dei skal inn. Dei må altså føre krig i kystsona.

Den tredje vesentlege operative utfordringa er at kombinasjonen av langtrekkande våpen, få og utsette landaksar, omstridd luftrom og russisk sjønektingskapasitet på det opne havet i røynda gjer oss avhengig av andre lei for mobilitet og forsynings-teneste for våre landstyrker. Framføring av styrker over land eller i lufta vil vere lett å avskjere eller hindre, eller vil ha eit så lite omfang at det ikkje gir røyntlig operativ effekt. Følgjeleg, dersom me ikkje kan trygge kystfarvatna, så vil me ikkje kunne flytte egne eller allierte styrker, eller etterforsyne desse, med ein nokolunde akseptabel risiko. Me gjer då landmakta stasjonær og nærmast irrelevant.

NORSK SJØMAKT SINE KRIGSOPPGÅVER

Norsk sjømakts sine hovudoppgåver i ein krig med Russland kan prinsipielt delast i tre. Sjømakta skal hindre maritim maktprojisering mot norsk territorium, den skal mogleggjere mottak og framføring av allierte forsterkingar, og den skal bidra til å mogleggjere taktiske motåtak og egne styrkekonsentrasjonar. Alle tre oppgåvene inneber stor trong for kystforsvarskapasitetar.

Hindring av maritim maktprojisering gjer ein gjennom sjønektning, og grunna teknologiutviklinga er dette noko me må gjere ikkje berre i kystsonen, men også på det opne hav. To, ja sjølv fire, ubåtar utgjer ikkje ein effektiv sjønektingskapasitet aleine dersom dei ikkje er på rett plass til rett tid med di dei har låg taktisk mobilitet og kort effektiv våpenrekkevidde. Har fienden ein ide om kva for eit generelt område dei er i, så kan dei utmanøvrerast.

Kombinerer ein derimot ubåtar med andre nektingsmidlar, som t.d. anti-overflate-missilar og luftmakt, så aukar ein verdinaden av nektingsmidlane eksponensielt og reduserer samstundes sjansen for at ein kan bli utmanøvrert i tid og rom. Ein skaper då ein multitrugsel som er langt meir utfordrande å handtere både strids-teknisk, taktisk og operasjonelt. Grunna russisk A2/AD-kapasitet kan ei slik eksponensiell styrking av sjønektingskapasiteten røyntleg berre oppnåast gjennom bruk av skjergarden som operasjonsbase for taktiske offensivar med missilberande overflatekampfartøy, gjennom luftmakt med stor gjennomtrengingsevne og gjennom sjøminar, og aller helst alle midlane samstundes. I tillegg, så vil russisk maritim maktprojisering i form av ilandføring av materiell og personell vere eit avgjerande element i ein vellukka A2/AD-kampanje. Slik maritim maktprojisering tvingar russisk sjømakts inn i kystsonen med di langtrekkande missilar ikkje kan levere anna enn bombardering og nekting. Sjønektingskapasitet i kystsonen er difor også sjølvstendig eit avgjerande defensivt verkemiddel mot sume hovudformar for maritim maktprojisering.

Skal ein ta imot og føre fram allierte forsterkingar av noko storleik og slagkraft, så må dei kome sjøvegen. Sjøtransport føreset sjøkontroll avgrensa i tid og rom der forsterkingar skal kome inn og førast fram. Sjøkontroll i det littorale har mange aspekt, nokre meir tidkrevjande og spesialiserte enn andre. Dei mest tidkrevjande og spesialiserte er minerydding, anti-ubåtoperasjonar i kystfarvatn og sikring av kystsonen. Dersom Noreg ikkje evner å handtere desse aspekta før dei allierte skipa

kjem, så vil ikkje føresetnadene for naudsynt alliert sjøkontroll vere på plass. Det vil i så fall sterkt forsinke eller fullstendig hindre mottak og framføring av alliert støtte med noko grad av akseptabel risiko.

Likeeins vil utnytting av amfibiske kapasitetar og framføring av egne styrker til naudsynte innsatsområder, samt forsyning av desse styrkene, krevje kontroll med kystsonen. Noko som igjen føreset spesialiserte og særleg trenar kystforsvarskapasitetar.

FRAMTIDIG LUFTMAKT SI ROLLE I SJØKRIGEN

LTPen, og denne sine forsvargar, legg vekt på F35 og MPA som midlar som skal auke vår maritime stridsevne, i røynda vår sjønektingskapasitet, radikalt. Kampflya skal jamvel erstatte Skjold-klassen straks dei er operative med JSM. Dette er etter mitt syn i beste fall ei overdriven forventning. For det første er basestrukturen til luftmakta, sjølv med substansiell styrka luftvern og fortifiserande tiltak, svært utsett. Flystasjonane vil utvilsamt vere eit hovudmål for russiske angrep med di det er den enklaste og mest absolutte måten dei kan slå ut vår evne til å føre strid i lufta. Sjølv om ein ikkje skulle lykkast med å slå ut basane eller flya, så vil kapasiteten til å levere flytokt truleg bli monaleg hemma, og dess meir pressa luftmakta er innan sitt eige domene, dess mindre overskot vil dei ha til å støtte dei andre forsvarsgreinene.

Dersom ein skal engasjere vesentlege russiske flåteforband, så må ein kunne levere store koordinerte missilssalver som mettar deira defensive system. Mettar ein ikkje den defensive kapasiteten, så vil ein få liten eller ingen effekt i måla. Eller for å

Russisk SS 26 Stone.

Russiske SA 21 Growler.

seie det på ein anna måte, 16 missilar samstundes er langt meir effektivt enn fire salver med fire missilar kvar. Ein F35 kan levere to JSM per skrog nær egne baser, men berre ein dersom avstanden aukar. Skall ein levere ei salve på t.d. 24 missilar, altså kva tre korvettar kan levere, så treng ein med andre ord minst 12 og gjerne 24 fly berre for å føre fram våpena. Dertil kjem trongen for å skaffe måldata samt sikre luftrommet i tilstrekkeleg grad. Sjølv eit marginalt åtak på russiske sjøkontroll-operasjonar vil dimed krevje store delar av Noreg si samla kampflystyrke samstundes for å ha sannsyn for å lukkast.

I kva grad ei slik mobilisering av kampkraft i det heile er truverdig bør ein stille store spørsmål ved. Særleg ettersom ein neppe kan vente meir enn 1-2 kampoppdrag pr. fly pr. dag utifrå kva me ser at andre statar har makta i krig gjennom dei siste 50 åra. Fylgjeleg kan ein maksimalt rekne med om lag 200 timar med tilgjengelege kampfly pr. døgn, eller i snitt åtte fly tilgjengeleg pr. time. I røynda vil truleg talet på tilgjengelege fly gjennomsnittleg vere langt lågare med di mange av oppdraga vil vere vesentleg kortare, sume fly vil vere utilgjengelege grunna tekniske feil og tap, samt då flystasjonane vil vere hardt pressa. Dessutan vil situasjonen vil vere svært dynamisk og dimed hindre ei realistisk førehandsplanlegging av når og kvar ein skal konsentrere kampflya i tid og rom.

Den rolla F35 kan spele i sjønekting og med god effekt, er å vere ein mogleggjerer og ein komplementær kapasitet. Dei kan levere måldata til andre plattformer og dei kan auke den samla trugselen mot russiske overflateeininger vesentleg utover kva ubåtar og overflatekampfartøy aleine utgjer. Slik bruk vil ikkje krevje mange fly og er difor langt meir oppnåeleg og truverdig, men er sjølvstøtt ikkje ei erstatning for kystkorvettane, berre eit middel som gjer korvettane meir effektive.

MPA er ein avgjerande kapasitet for maritim overvaking og anti-ubåt krigføring, men har inga overlevingssevne i eit om-

råde der fienden har langtrekkande luftvern eller egne jagarfly. Difor vil MPA i eit krigsscenario primært bidra til førebuing av sjøkontroll i mottaksaksane for allierte forsterkingar og då hovudsakleg i ei anti-ubåt rolle. I Barentshavet vil dei ikkje neppe kunne spele ei rolle med di A2/AD-trugselen med stort sannsyn vil hindre deira operasjonar fullstendig, eller tvinge dei til å operere på så stor avstand at deira system har avgrensa kapasitet og relevans.

VERDSLEIANDE KOMPETANSE

Ein struktur utan Kystjegerar, korvettar og Sjøheimvern inneber ei avviking av 450 år med kompetansebygging innan kystforsvar. Ei kompleks kystsona som vår er utvilsamt den mest utfordrande arenaen for maritim krigføring som finnast og den gir oss ei ekstraordinær føremon i strategisk defensive operasjonar, og minst like mykje no som før. Gjennom historia har Noreg bygd ein kompetanse på operasjonar i slike farvatn som er verdsleiane. Den kompetansen vil forvitte og forsvinne på få år dersom LTP blir røyndom. Er den vekk, så vil det vere svært tid og ressurskrevjande å byggje den opp igjen. LTP inneber difor at me gir opp både vår største militærgeografiske føremon, kystsonen, og kompetansen til å bruke den.

KONKLUSJON

Konsekvensen av russisk A2/AD, samt våre egne sjømilitære hovudoppgåver, er ikkje ein redusert trong for å bruke og kontrollere kystsonen slik Regjeringa med fleire hevdar. Skall Noreg evne å skape eit truverdig forsvar mot maritim maktprojisering, handtere dei tidskrevjande aspekta ved sjøkontrolloperasjonar i mottaks og framføringsaksane for alliert støtte, samt sikre eigen manøverfridom i kystsonen, så føreset det vesentlege kystforsvarskapasitetar. I LTP finnast ikkje slike kapasitetar.

Forsvar av Noreg inneber trong for robuste og komplimentære verkemiddel for sjønekting. Dvs. ubåtar og små fartøy med langtrekkande anti-overflate missilar som

kan operere i og frå skjergarden, samt helst sjøminer som innsnevrar fienden sitt manøverrom og frigjer egne ressursar. Ein bør dessutan ha einingar som gjer det mogleg å oppretthalde ei størst mogleg grad av manøverfridom i kystsonen, altså einingar som både kan overvake, rekognosere og levere eld i slike farvatn. Det er også avgjerande med robuste kapasitetar for å handtere dei mest tidskrevjande aspekta ved etablering av lokal og tidsavgrensa sjøkontroll for mottak og framføring av allierte forsterkingar. Slike tidskrevjande sjøkontrollkapasitetar mogleggjer også egne styrkekonsentrasjonar og flankemanøvrar med til dømes allierte amfibiestyrkar.

LTP sine strukturval vil difor truleg ikkje kunne løyse nokon av sjømakta sine hovudoppgåver med mindre me har flaks og møter ein fiende som unnlèt å utnytte våre svake sider. Å basere seg på fiendtleg dumskap er ikkje ein fornuftsbasert tilnærming til forsvar av Noreg. Følgjeleg må konklusjonen difor vere at Regjeringa ikkje legg opp til forsvar av Noreg. Strukturvala i LTP er val som mogleggjer tidleg og robust stridskontakt. Altså aktivitet som i hovudsak må sjåast som motstandsvilje framfor røyndleg forsvar. Føremålet med krigsmakta blir då å kunne sikre at me kan engasjere allierte til vårt forsvar. Diverre meiner eg å kunne påvise at strukturvala jamvel er for spe til å sikre dette på ein truverdig måte. I tillegg må ein stille spørsmål ved om det er truverdig at substansielle forsterkingar vil kunne kome raskt, og då særleg i ei stode der Bastionforsvaret blir effektivt grunna hendingar andre stadar i verda. Dimed inneber LTP sine sjøstridskrefter ei alvorleg svekking av vår forsvarsevne uansett tilnærming og uansett kor mykje me kvilar oss på allierte.

OM FORFATTAREN:

Orlogskaptein Tor Ivar Strømmen er lærar i sjømakt, sjøkrigshistorie og operasjonskunst ved Sjøkrigsskulen. Han har lang operativ teneste på MTB og fregatt, samt teneste som stabsoffiser i NATO sine ståande maritime styrker og tre år som N3 for Marinen. Strømmen er også ein av hovudforfattarane bak Forsvaret si nye doktrine for maritime operasjonar (2015).

Ei kortare utgåve av denne artikkelen er tidlegare publisert i Norges Forsvar nr.4 2016.

Av John Berg
Forsvarsanalytiker

RUSSENE LEVERER TIL SYRIA

Sukhoi Su-24.

Russerne har startet leveranser av 10 brukte Sukhoi Su-24 Fencer tunge bakkeangrepsfly til Syrias flyvåpen. Flyene synes å være av Su-24M2 versjonen, muligens av Su-24M SVP-24 versjonen med lavkost presisjons navigasjonssystemet SVP-24, som er utviklet av Gefest & T, en privateid russisk bedrift.

KANADISK KAMPFLYKONKURRANSE

Etter at den nye Trudeau-regjeringen ble valgt med løfte i programmet sitt om ikke å anskaffe F-35,

har kanadierne åpnet konkurranse der det nå er levert tilbud på Boeing F/A-18E/F Super Hornet, Eurofighter Typhoon, Saab Gripen E/F, Dassault Rafale; og på F-35. Sistnevnte har fått delta så langt til tross for at politikerne formelt lovet ikke å kjøpe flyet, derimot lovet de ikke å gå ut av partnerskapet. Som Norge er Canada en Nivå 3 partner. Canada har investert over 300 millioner dollar i F-35 samarbeidet.

Blant spørsmålene tilbyderne har besvart

er hvordan flyene deres vil arte seg i arktisk suverenitetshevdelse i kanadisk luftrom fra fremskutte baser som Inuvik og Inqaluit. De har også kostnadsberegnet våpenbehov ut over det som i dag inngår i kanadiske oppsetninger. Industritilbud er også spesifisert. I Canada spekuleres det i om landet vil gå for et initielt kjøp begrenset til 20-30 fly. Opprinnelig var den kanadiske planen å anskaffe 65 F-35.

DANSKENE I TRØBBEL

Verdens største flyindustri, Boeing, har formelt bekreftet at konsernet arbeider med sikte på rettslige skritt mot Danmark, etter at danskene valgte F-35 fremfor F/A-18E/F Super Hornet. Av den danske begrunnelsen fremgår at en flåte på 38 Super Hornet over levetiden vil bli opptil dobbelt så dyr som 28 (altså 10 færre) F-35. I innkjøpskostnad hevder danskene at 38 Super Hornet vil koste 4,65 milliarder dollar (ca. 122 millioner per fly) mens 28 F-35 vil koste 2,33 milliarder dollar (ca. 83 millioner per fly). Ut fra tall i åpne, profesjonelle kilder er dette nesten like galt som da Norge i 2008 hevdet at 48 F-35 over levetiden ville koste 145 milliarder kroner mens 48 Gripen ville koste 20-30 milliarder mer.

Boeing har forlangt å få utlevert alt grunnlagsmateriale danskene har bygget på. I den norske konkurransen 2005-08 var også Eurofighter Typhoon med, men Eurofighter trakk sitt fly høsten 2007 med den begrunnelse at konkurransen favoriserte F-35. Det var tyskerne som på vegne av det britisk-tysk-italiensk-spanske Eurofighter konsortiet kjørte det norske løpet, og det ble den gang sagt internasjonalt at hadde det vært britene, ville de ha stått på til siste slutt og deretter tatt en rettssak. Eurofighter, igjen ved tyskerne, har også vært med i Danmark og synes ikke å planlegge noe etterspill. Saab var invitert med i Danmark, men trakk seg etter å ha sett spesifikasjonene som de hevdet favoriserte F-35.

Boeing ønsker åpenbart å rydde opp for å unngå at de danske tallene blir brukt i et spill for å skyve ut Super Hornet i Canada og Finland. Begge disse landene flyr i dag F-18 Hornet, og begge forbereder utskifting. I Finland synes imidlertid Gripen E å være favoritt. Danskene planlegger 27 F-35 med mulighet til å gå ned til 21; som enkelte råtipper ender med 18.

APACHER PÅ SKI!

US Army har nå samlet gode erfaringer med AH-64D Apache angrepshelikoptre på ski, i tjeneste ved Alaska Aviation Task Force, stasjonert i Fort Wainwright. Det er 1st Attack Reconnaissance Battalion, US Army's 25th Aviation Regiment, som opererer helikoptrene, som er overført fra

Apache AH 64 D på ski i Alaska.

Tyskland. Skiene er fastmonterte (altså ikke avtagbare) og veier vel 180 kg. De har bare marginal innvirkning på flyegenskapene, men det utvikles enkelte prosedyreendringer for bruken av Apachenes nesemonterte 30 mm M230 maskinkanon. Luftmobile bakkestyrker synes nå å få økende betydning i Alaska, som er grovt regnet fire ganger så stort som Norge. Apache er helikoptertypen britenes prins Harry fløy i som våpenoperatør i Afghanistan.

Samtidig har India i sommer deltatt for andre gang i storøvelsen Red Flag Alaska, med åtte kampfly (fire Sukhoi Su-30MKI Flanker jagere og fire gamle, hederskronte Sepecat Jaguar bakkeangrepsfly), støttet av to Iljushin Il-78MKI tankfly. Øvelsen gikk som vanlig fra Eielson flystasjon, med en del deltakelse fra Elmendorf-Richardson. På slike øvelser, blant annet fjorårets britisk-indiske Indradhanush over Nordsjøen, har inderne etter hvert ervervet ganske så god kompetanse i NATO prosedyrer og operasjonsformer.

F-35 MED ATOMVÅPEN

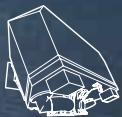
US Air Force har nå endelig bekreftet at F-35 kampfly, også de som leveres til partnerland og internasjonale kjøpere, vil kunne føre atomvåpen. Kapasitet til å føre to B61-12 atombomber i de indre våpenrommene vil komme tidlig i 2020-årene med programvare Block 4; samme programvare som vil klargjøre flyene for å operere med Kongsberg JSM (Joint Strike Missile). Det fremgår foreløpig ikke om dette blir med Block 4A eller 4B. Målsetting for US Air Force og blant annet norske F-35 er foreløpig programvare Block 3F, via Block 3i (interim). Testing av F-35 med kalde B61-12 begynte for vel et år siden og har hittil omfattet blant annet vibrasjon og varme-profil med disse våpnene i våpenrommene.

De to første av foreløpig 33 israelske F-35I, som i Israel får navnet Adir, ble prøvfløyet 25. juli og 8. august. De vil bli overført til Nevatim flystasjon i Negevørkenen 12. desember.

SAAB

SOLUTIONS FOR ANY MISSION

SEA GIRAFFE
3D RADAR & IFF

**VIDEO SITUATIONAL
AWARENESS** SYSTEM

W-AIS

**HELICOPTER CONTROL
AND INTEGRATION**

**UNMANNED
AERIAL VEHICLES**

**NAVAL LASER
WARNING SYSTEM**

**SHIP CONTROL
SYSTEM**

**FIRE CONTROL
SYSTEM**

COMMS-**ESM**

TACTICALL **ICS**

RADAR-**ESM**

CBRN

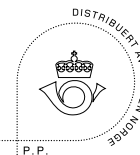
**MEDICAL CARE
SYSTEM**

**UNDERWATER
SYSTEMS**

B-Economique
NORGE

Avsender: Offisersbladet, Postboks 501 Sentrum, NO-0105 Oslo

Marine Systems

Proven solutions for Norway.

Super-silent, long endurance submarines made in Germany.

As invaluable national and naval assets, they are robust, invisible, undetectable and unpredictable. Fitted with proven fuel cell and diesel-electric propulsion systems, these boats are the manifestation of superior availabilities and low life cycle costs.

See the benchmark for conventional submarines at:
www.thyssenkrupp-marinesystems.com

engineering.tomorrow.together.

thyssenkrupp